مولانا نجم الدین آخند زاده

د «النجم» په هنداره کښې

د «النجم» مؤسس دکتور سعید افغانی

دیانت الهامه سلسله عاد پیمان سویدن

Ketabton.com

لیکنه او ټولوونه

امین الدین «سعیدی – سعید افغانی»

۱۳۹۶

www.masjed.se

(c) ketabton.com: The Digital Library

مولانا نجم الدين آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

لیکنه اوټولونه:

امين الدين « سعيدي - سعيد افغاني »

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځانګړتیاوې:

مولانا نجم الدین آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

لیکنه اوټولونه : **امین الدین « سعیدي – سعید افغاني »**

تایپ او دیزاین: عزیز« سعیدی»

لومړی چاپ: ۱۳۸۷ هـ . ش (آلمان)

دافغان استراتیژیکو څیړنو مرکز او دحق دلارې کلتوري ټولنې له خوا

دوهم چاپ: قاهره

خپرونکی: د مصر په عربي جمهوریت کې

د افغانستان د اسلامي جمهوریت سفارت، فرهنګي څانګه

نیټه: (د وږي ۳۰) د 1396 لیږدیز لمریز کال

د 1438 ق د ذوالحجة30 د (2017 د سپتمبر21)

نشراتي لړۍ: یو سل او دیارلسم (113) کتاب

amb.afghanistan@yahoo.com

saidafghani@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیشگفتار

رساله‌ء *« مولانا نجم الدین آخند زاده د "النجم" په هنداره کښې »*، ده سال قبل توسط برادر گرامی الحاج دکتور امین الدین سعیدی فرزند رشید مؤسس و بنیانگذار هفته نامه‌ء «النجم » به مناسبت پنجاهمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه، در یک فضای دور از میهن یعنی در جمهوری فدرال آلمان، از طرف "د افغان اســتراتیژیکو څیړنیز مرکز او دحق دلارې دکلتوري ټولنې" اقبال چاپ یافت و مورد استقبال گرم خوانندگانی که به مسایل فکری، ادبی وروزنامه‌نگاری علاقه دارند، قرار گرفت و دانشمندانی نظیر پروفیسور عبد الله بختانی خدمتگار و استاد حبیب الله رفیع نیز بر آن مقدمه نگاشتند.

اینک شصتمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه فرا می‌رسد و آقای امین الدین سعيدي فرزند رشید مولانا دکتور سعید افغانی مناسب انگاشتند تا این رساله بار دیگر؛ اما در قاهره یا سرزمینی نشر شود که پدر دانشمندش نیم قرن قبل از همان " نجم المدارس" به قاهره آمد و سرانجام به مثابه‌ء نخستین افغان، حایز به اخذ درجه‌ء داکتری در فلسفه‌ء اسلامی، از دانشگاه مشهور جهان اسلام یعنی "ازهر شریف" گردید.

بخش فرهنگی سفارت افغانستان در قاهره افتخار دارد این رساله را که با نام یکتن از پیشگامان جهاد، مبارزه، دانش و عرفان سرزمین سرمدی ما افغانستان؛ یعنی مولانا نجم الدین آخند زاده پیوند دارد و همچنان یاد یکی از دانشمندان مشهور افغانستان دکتور سعید افغانی را نیز زنده می‌کند، به خوانندگان عزیز پیشکش می‌نماید، آرزومند است این رساله، مورد استفاده و استفاضه خوانندگان ارجمند قرار گیرد.

ومن الله التوفیق
فضل الرحمن فاضل
سفیر افغانستان در کشور عربی مصر - قاهره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

مصلح او مجاهد ملا نجم الدين اخند زاده

لـيکـنـه او ټولـونه:
امـيـن الـديـن « سـعـيـدي- سعيدافغاني »
دافغان اســتراتيژيکو څيړنو مرکز
اودحق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدير– جرمني

سـريـزه

د حق دلارې کلتوري ټولنه اود افغانستان استراتيژيکو څيړنو مرکز، در فرهنګي هلو ځلو په لړ کې يو هم د هېوادمذهبي، تصوفي او ستر مجاهد شيخ ملا نجم الدين «آخند زاده صاحب» لنډ ژوند ليک دې چې د « مصلح او مجاهد ملانجم الدين اخند زاده » ترعنوان لاندې ګرانو ، درنو وطنوالو او د « هډې صاحب » مينه والو ته يې وړاندې کوم .

د النجم جريده، هغه قلمي جريده ده چې پنځوس کاله (نيمه پيړۍ) مخکې زما د مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعيد « سعيد افغاني » له خوا چې د « نجم المدارس » مدرس او بيا مدير وه ، تأسيس او خپره شوه او په دريمه ګڼه کې داسې وليکل:
« مونږ غواړو چه د نجم الدين آخندزاده صاحب په حقله څه وليکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هيله کوو چه په دغه ليار کښې مونږ سره معاونت وکړي .» او روسته بيا د آخندزاده صاحب په هکله مفصل معلومات خپاره شول.
دا جريدې چې يواځنې اصل يې زمونږ په اختيار کې دی، او د را ټولولو، تهيه ، ترتيب او نشر کارونه يې زما په غاړه اچول شوي وه. ما په پوره دقت او امانت داری دادی دا دنده بشپړه او تکميله کړه، او په ډېرې مينې يې ستاسو مبارک حضور ته ډالۍ کوم.
د يادونې وړ ده چې په دې برخه کې؛ د وطن نامتو ليکوال او ملي شخصيت محترم پروفيسور عبد الله بختاني خدمتګار او همداسې د محترم استاد څېړندوی حبيب الله «رفيع » او محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » د عالمانه لارښونو نه د زړه له کومې مننه کوم، او الله تعالی دې په خپل فضل او مرحمت؛ هغو ته اجر ورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسې د يادونې وړګنم چې زه دا مجموعه د خپل مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعيد « سعيد افغاني » چې د اسلام مبارک دين او د سولې، ښه تفاهم او دخير او سلم لپاره يې تر آخرنۍ سلګۍ پورې مجاهدت وکړ ، اهداء کوم او د حق تعالى نه ورته د دايمي سعادت هيله کوم.

امين يا رب العالمين
امين الدين « سعيدي ـ سعيد افغاني »
د حق دلارې د کلتوري مرکز څخه
د دسمبر مياشت، د ۲۰۰۹ م – کال، جرمني – برول

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپروفیسور عبد الله بختاني خدمتگار سریزه

ګران وراره ښاغلي امین الدین « سعیدي »
د حق د لارې امین او په دنیا او آخرت کښې سعید و اوسې.
ډېر خوشحاله یم چه خپل فکر په کار آچوې، قلم چلوې، وخت په وخت خپرونې کوې، له وخت نه ګټه اوچتوې او فعال یې.
ستا زیاترې خپرونې لنډې ګنډې دي. حجم یې ورکوټی او معنا یې لویه وي. او خیرُالکلامِ ما قَل و دَلّ .
ستا د دغه ډول کارونو، درې سوغاتونه راورسېدل، په مینه مننه!
د « النجم جریده » په دې کښې ډېر اهمیت لري، چه یو تاریخي فرهنګي خطي سند دې د چاپ له لیارې تاریخ ته سپارلی دی.
د مدرسې د خطي جریدې د اوو ګڼو محتویات دې هم عیناً او هم په ټایپي توګه چاپ کړي دي . لوی کار دی او ډېر ارزښت لري.
ماچه وکتل، پنځوس کاله (نیمه پیړۍ) د مخه زمانه راته داعي شوه. ستا د ارواښاد پلار مولوي محمد سعید « سعید افغاني » نوراني څیره مې مخې ته و دربېدله . هغه د نجم المدارس مُدّرِس او سر مدرس وو. زه د « ننګرهار » د ادبي، ثقافتي میاشتنۍ مجلې مسؤول مدیر وم.
کله به مو په هډه او کله به مو په جلال آباد کښې ناسته پاسته وه. د مدرسې او مطبوعاتو تر منځ مو روابط ټینګ کړي وو. متقابله همکاري، راشه درشه ، مشورې او مشاورې وې.
د « النجم » د جریدې تأسیس د همدې همفکریو یوه نتیجه وه، هغه خبرې را په زړه شوې چه ما ستا مرحوم پلار مولوي صاحب ته وویل: د جریدې لپاره « النجم » مناسب نوم دی. دا به بیشکه د مدرسې د شاګردانو لپاره تربیتي او تشویقي پانګه وي.
خو دې سره له تا څخه دا توقع هم په ځای ده چه (د دین ستوری) مولانا نجم الدین پکښې ښه وځلوې او دې کار ته د مدرسې استادان او شاګردان وهڅوې .
همداسې وشوو.
د جریدې دلومړۍ ګڼې په سر مقاله کښې لولو : « . . . د ننګرهارپه ورځپاڼه کښې د مدرسې د منسوبینو تبلیغي خدمت هغه دی چه لیدل کیږي . . . اوس د النجم اخبار، سره د ټولو مشکلاتو ، مېنځ ته راغله . . . »
په درېیمه ګڼه کښې بیا ((هیله)) څرګنده شوې ده: ((مونږ غواړو چه د نجم الدین آخندزاده صاحب په حقله څه ولیکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هیله کوو چه په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي .))
د څلورمې ګڼې سر مقاله، بیا د نجم المدارس او النجم د مدیر په قلم د ((مصلح او مجاهد)) تر عنوان لاندی داسې پیلیږي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

((دغه عنوان لاندې غواړم چه د ملا نجم الدين آخند زاده صاحب سوانح ، چه په خپل وخت کښې زيات مصلح او د انگليسانو د استعمار په مقابل کې جنگيدلی دی، بيان کړم.))

دغسې بيا د النجم په نورو گڼو کښې، د مدرسې د استاذانو او شاگردانو په قلم ، د آخونزاده صاحب د ژوندانه په ځانله ځانله اړخونو رڼا اچول شوې ده. يعنی د څېړنې کار د هغې پر ليکوالو ويشل شوی دی. چه د تکرار مخنيوی وشي او ضروري ټکي پاته نه شي . د کار دا ويش او ميتود زما او د مولوي صاحب په مشاوره شوی دی.

هغه ورځ هم را ياده شوه چه په ۱۳۳۹ هـ ش کال مولوي احمد گل صاحب د مدرسې مشروو. د ذکر شوې لړۍ مضامين او د ننگرهار د يو شمير نورو پوهانو ليکوالو مقالې. په نوموړي مدرسه کښې د يو څېړنيز کنفرانس په ترځ کښې واورول شوې او يوه خوندوره مشاعره هم وشوه.

په دغه مهال زه د ننگرهار د ورځپاڼې مسئول مدير وم. د کنفرانس د جوړېدو ، چلېدو، کاميابيدو، تنظيم او د مضامينو او اشعارو په ايډيټ او تنقيح کښې ، د مدرسې د اداري ملگری او مرستندوی وم. هغه ټول مطالب مې د ورځپاڼې له لياري ، په دې هيله د تاريخ حافظې ته وسپارلې چه گوندې چې د کتاب په بڼه چاپ شي.

ډېر ښه وشو چه په جرمني کښې دافغانستان د کولتوري ودې ټولنې ، پروسږ کال زمونږ دا هيله تر سره کړه. او ډېر خوشحاله يم چه کتاب د لوستونکو ځانگړې توجه ځانته اړولې ده.

مثلاً :

ښاغلي فضل الرحمان فاضل هغه په دري ژبه ترجمه کړې او چاپ لاندې دی. کيدای شي چه په ځينو نورو ژبو هم ترجمه شي.

او داده اوس تا د (حضرت نجم الدين آخونزاده مولوي ډاکټر سعيد افغاني د النجم په جريده کښې) رساله ليکلې او ترتيب کړې او تقريباً د هغه کتاب خلاصة الخلاصه دې چاپ کړې ده.

گرانه سعيدی!

ماته ستا درېيم ارزښتمن سوغات د (زن و نبوت) رساله ده. واقعاً علمي او ابتکاري څېړنه ده. هغې سره زما نظريه هم چاپ شوې ده. تاته د هغې رسالې د ليکلو او چاپولو مبارکي هم وايم.

د الله پاک له درباره درته د نورو زياتو علمي څېړنو او خپرونو بريالیتوب غواړم. والسلام.

ستاسو خدمتگار

کابل _ خير خانه مېنه _ درېيمه برخه

د ۱۳۸۷ د زمري اوله د ۲۰۰۸ د اگست ۱۲ مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » سریزه :

« النجم » ستاره ای در آسمان مطبوعات کشور

«**النجم** » هفته نامه دیواری ای بود که نیم قرن قبل به یمن همت یکتن از دانشمندان کشور تأسیس گردید ونخستین شماره‌ء آن در برج میزان سال 1337 خورشیدی ، دیوار های مدرسه‌ء نجم المدارس را در شرق کشور، آذین بست.

مؤسس وسردبیر این هفته نامه دکتور محمد سعید « سعید افغانی» بود که در آن زمان، مدرسه‌ء نجم المدارس را رهبری می کرد وآقای حضرت خان شاگرد صنف دوازداهم آن مدرسه، معاونیت هفته نام «النجم » را بر عهده داشت.

عنوان هفته نامه به خاطر یاد آوری از مجاهدات و مبارزات غازی نامدار ومجاهد پرهیزگار مولا نا نجم الدین آخندزاده صاحب و فعالیت های منسوبان مدرسه نجم المدارس اخذ شده است.

دوست عزیز من آقای امین الدین « سعیدی » فرزند رشید دکتور محمد سعید سعید افغانی که از سه دهه بدینسو ، فعالیت فر هنگی دارد ، به همت او هشت شماره این هفته نامه مجدداً به زیور طبع آراسته می‌گردد.

« النجم » شاید با درنظرداشت تاریخ نیم قرن قبل، در مقایسه با مطبوعات امروزی، دارای کاستی‌هایی باشد، مثلا شاید صفحه آرایی مناسبی نداشته باشد، اما با یقین کامل در آن دوران، گام استواری بوده است که باید بر داشته می شد، واین گام مهم را شادروان دکتور محمد سعید سعید افغانی بر داشته است.

« النجم » در نخستین شماره اش هدف نشراتی خود را ، بیان گزارشهای اجتماعی ، دینی و تر بیتی خوانده است و زمانی که با ژرف نگری صفحات آن ورق زده شود ، خواننده در می‌یابد که سر دبیر دانشمند آن شادروان دکتور سعید افغانی، بر نامه های سودمندی برای آینده داشته وحتی می خواسته است با دریافت امکانات بیشتر «النجم » را به صورت معیاری وچاپی در خدمت عامه مردم قرار دهد.

یکی از اهداف غیر مکتوب سر د بیر « النجم » پرورش نسل جدید در میان دانش آموزان مدرسه نجم المدارس است، تا ایشان را با جهان قلم و مطبوعات بیشتر آشنا سازد.

مضامینی که در آن دوران به قلم شاگردان صنوف هشتم، نهم، دهم، یازدهم، ودوازدهم نگارش یافته است، خواننده را به آینده امیدوار می‌سازد و نیم قرن بعد وقتی از کار نامه های بعدی شاگردان آن دوران اطلاع حاصل می‌کنیم، موثریت و نقش « النجم » را در آگاهی بخشی بهتر درک می نمائیم.

مثلاً صمیم کاکړ شاگرد صنف نهم در سال 1337 خورشیدی بعد ها به حیث یکتن از پیشگامان مبارزه اسلامی می در خشد و در راه دفاع از ارزش

(c) ketabton.com: The Digital Library

های ملی ودینی جام شهادت می نوشد. یا مولوی سلطان عزیز شاگرد صنف هشتم آن دوران که مضامینی به قلم او در «النجم » به چاپ رسیده است، بعدها خدمات فراموش نا شدنی در عرصه تعلیم و تربیه به و یژه در میان مهاجران در پشاور انجام می دهد کـــه بلا ریب هسته این فعالیت ها در روش آموزش و پرورش آن سال ها در دل او نقش بسته است.

در « النجم» اعلاناتی هم به چشم می خورد که به سهم خود برای آگاهی بخشی دیگران نهایت ارزنده است. به گونه مثال در النجم آمده است که :

النجم به پرسشهای شرعی پاسخ می گوید :

ویا اینکه :

مضامین ارسالی کوتاه، مفید ومتین باشد.

یکی از پرسشهای طرح شده در هفته نامه « النجم » این سؤال نهات سودمند است که : « مدرسه چگونه پیشرفت کند؟ »

در هر شماره‌ء «النجم» ، چند پاسخ به پرسش بالا درج شده است که در آن دوران برای خوانند گان رهگشا بوده است.

یکی از اعلانات مهم در هفته نامه « النجم » تقاضا از خوانندگان است تا معلوماتی که راجع به جنبه های گونان گون زنده گی ومبارزات مجاهد سُترگ، ملا نجم الدین آخند زاده دارند، جهت نشر به اداره «النجم » بفرستند.

اینجانب که حالا این سطور را می نوشتم به یاد جریده‌ء دیواری می افتم که ما متعلمان صنف هشتم مدرسه‌ء امام ابو حنیفه (رح) در کابل، در سال 1352 هجری خورشیدی به نام « لغة القرآن » اولین و آخرین شماره آن را به دیوار آویختم که مضامین آن توسط چند تن از شاگردان صنف هشتم تهیه می‌گردید و به خامه‌ء زیبای امین الرحمن خلیل همصنف دیگر ما خطاطی می شد، و استاد زبان عربی ما استاد ابراهیم الشدی تبعه عربستان سعودی، از نگاه ادبی، مضامین آن را اصلاح می کرد . شاید آن جریده که بدون مشوره آمر مدرسه بر دیوار آویخته شده بود، باعث شد بعد از شماره اول دیگر به چا پ نرسد.

به هر ترتیب با این مقدمه میان خوانند گان و متن کامل هفته نامه « النجم » بیشتر حایل نمی‌گردم و با قدر دانی از زحمات برادر گرامی ام آقای امین الدین « سعیدی » وطلب مغفرت وآمرزش برای دکتور سعید افغانی، مؤسس و سر دبیر « النجم » موفقیت های بیشتری را برای برادر گرامی آقای امین الدین « سعیدی » آرزومندم.

فضل الرحمن « فاضل »

12 اسد 1387 خورشیدی – کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد حبیب الله « رفیع » سریزه

د « النجم » دورکې جریدې څوګنې

«خپرونې » درڼا په لور ګامونه دي، دروڼتیا په لور ګامونه دي او د پرمختیا په لور ګامونه دي چې دچاپ اختراع دا رڼا د نړۍ ګوټ ګوټ ته ورسوله.

افغانستان ته هم چاپ او مطبعه او ورسره خپرونې او مطبوعات څه کم یوه نیمه پیړۍ وړاندې را غلل او د (شمس النهار) لمر دهیواد دخپرونو په تیاره اسمان کې ځیره و وهله او همدا لمر به کله ولوید او لکه به بیرته راوخوت.

په ۱۳۹۸ لمریز کال (۱۹۱۹ ع) په هیواد کې دخپلواکۍ دلمر له راختلو سره د افغانستان دخپرونو اسمان تر پخوا ډیر رنګین او د راز، راز خپرونو په رڼاؤ زرین شو .

ښوونځي او مدرسې په خپله د رڼا مر کزونه دي، په دې وخت کې له دې مرکزونو سره دخپرونو رڼا هم ملګرې شوه او دا لړۍ نور علی نور شوه او د هیواد له لومړنۍ مدرسې حبیبې ځخه د «معرف معارف » میاشتنۍ جیبي مجله را ووته چې دلیسې مدیر محمد حسین دلېسې دزده کوونکو په وسیله چلوله او دحبیبیې د زده کوونکو مقالې په پکې خپریدې، دمستوراتو ښوونځي هم چې په هیواد کې دنجونو لمړنی ښوونځی ؤ د « ارشاد النسوان » په نامه جریده را وایسته او بیا د آئینهٔ عرفان مجله خپره شوه او د اماني دروې له پای سره د « مکتب جریده » نشر شوه.

تر اغتشاش وروسته دا کار غړند شو او تر ډیره وخته معارف ډیرې لږ خپرونې درلودې او تر « آئینه عرفان » او « عــرفــان »پرته پوهنې نورې خپرونې نه درلــودې ، د اروانښاد شهید محمد داوؤد خان د صدارت او د اروانښاد علي محمد پوپل دپو هنې دوزارت په وخت کې دپو هنې دخپرونو یوه نوې او ګټوره لړۍ را پیل شوه ، په دې لړۍ کې د « اخبار عرفانی » جریده، د « آزادۍ » کالنۍ خپرونه د « ادب » ځیړنیزه مجله ، « افغان طبي مجله » ، د « اقتصادي ځیړنې » مجله ، د « بخوان وبدان » مجله ، د « بدني روزنه » مجله، د « پالندوی » مجله ، د «پولتخنیک » مجله، «پو هنه » مجله، د « جریده تعلیم وتربیه »، د« تعلیم او تربیې » مجله ، د« ځاروندی» مجله، « دحقوق » مجله، د «خدمت» مجله، « جریده دارالمعلمین»، د « ښوونکې » مجله ، د«علم او فن » مجله، د « کاپل پوهنتون خبرونه » خپرونه، د « نجونو روزل » مجله، « ورمه » مجله اونورې خپرې شوې .

همدا راز داوخت ځینې ښوونځیو هم چاپي او قلمي خپرونې پیل کړې چې شمیره یې لسهاؤ ته رسیده ، دنجات ښوونځي د « نجات » جریده خپره کړه او نورنوټولو لېسود یوالي جریدې درلودې او دپو هنې وزارت کتابتون دکوچینانو ږغ مجله خپره کړه.

همداوخت چې دپوهنې وزارت په مرکز او مربوطاتو او ښوونځیو او پو هنځیو کې مجلې او خپرونی راوتلې، له کابل نه ډیر لرې د ننګرهار نجم المدارس په دیني مدرسه کې ددې مدرسې منور او پوه مدیر اروانښاد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » په نامه د جریدې یو روڼ ستوری چی هره چارشنبه به یې له دي مدرسې نه سترګک واهه د ۱۳۳۷ لیږدیز کال دتلې په ۳۰ نیټه خپلې خپرونی پیل کړې او پکې ویې لیکل:

(دا اخبار دمدرسې جریانات ښیي او اجتماعي، دیني ، تربیوي خپرونې کوي.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له همدې هدف سره سم یې په ساده روانه پښتو ټولنیز، فلسفي ، ادبي او علمي مسایل او مطالب خپرول او ددې مدرسې د زده کوونکو د ذهني تنویر او د سیاسي او اجتماعي شعور د ویښولو له پاره ئې کار کاوه .

بل مهم ټکی دادی چې موږ هغه وخت ډیرې نورې دیني مدرسې هم درلودې لکه په کابل کې عربي دارالعلوم، تخارستان ، فخر المدارس، نور المدارس، خو هغه مدرسې تر ډیره حده وچې دیني مدرسې وې او دنورو علومو تدریس ته لږ بر خه پکې ورکول کیدله، خو د اروابناد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » محتویات ښیې چې ده نجم المدارس ته یو ذهني او فکري وسعت ورکړ اوددیني علومو تر څنګ یې ، فلسفې ، حکمت او نورو عقلي او نقلي علومو دزده کړې په لاره کې هم پراخ نظر درلود او دالنجم جریده یې پر راز راز موضوعاتو او مضامینو سپوللی وه .

ښاغلي امین الدین «سعیدی » (د ډاکتر «سعید افغانی » خلف الصدق) لوی کار کړی چې ددې قلمي جریدې اته ګڼې یې موندلې او اوس یې تا سو ته د النجم دتاریخي کلکیسون په توګه وړاندې کوي ، دوی وایي چې د دې جریدې نورې ګڼې هم لیکل شوې او په قلم تکثیر شوې دي. کاشکي هغه وموندلې شي او که ونه موندلې شي هم لوی کار دا شوی چې دوی ددی ورکي قلمي او علمي جریدې څو ګڼې او نمونې بیا موندې او دافغاني خپرونو ډګر ته یې رابر سیره کړې، زه مبارکي ورکوم او د ژوند په ټولو ډګرونو کې ئې بریا غواړم !

په درنښت
حبیب الله «رفیع »
دافغانستان دعلومو اکاډمۍ مشاور
۱۳۸۷/ ۵/ ۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح او مجاهد
ملانجم الدین آخند زاده

مولوي داکتر محمد سعید « سعید افغاني » چه دهیواد دینی او ملی شخصیتونو له ژوندانه سره مینه او خاصه علاقه لرله ، دنجم الدين آخوندزاده صاحب دځیرنو تاداو په کال (۱۳۳۷ لیږدیز) دنجم المدارس په مدرسه کښی کیښود:
کله چې مولوي سعید افغاني په کال (۱۳۳۷ لیږدیز) دهغه مدرسې مدیر او سر مدرس و نو هلته ئې دمدرسې دشاګردانو ددیني ، اجتماعي تربیتي د لوړ تیا لپاره اوه نیزه قلمي جریده په دوو مخونو کښې دلمړي ځل لپاره په نشراتو پيل وکړ.
ددې جریدې لومړی ګڼه د ۱۳۳۷ هجري شمسي کال دمیزان په ۳۰ مه نیټه) د النجم) په نامه خپره شوه چې د آخوندزاده صاحب له نامه سره ارتباط لری.
مولوي داکتر سعید افغاني د النجم په څلورمه ګڼه کښې چې په کال (۱۳۳۷ هجري شمسي) دعقرب دمیاشتې په (۲۱) نیټه خپره شوه ، داسي ولیکل:

النجم ګڼه « ۴ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۷»

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

د دغه عنوان لاندي غواړم چي د ملا نجم الدین اخندزاده صاحب، سوانح چه په خپل وخت کښې زیات مصلح او دانګلیسانو په مقابل کښې په کلو کلو جنګیدلې، بیان کړم .

۱ـ د ده اجمالي پیژندنه:

ملا نجم الدین « اخند زاده صاحب » «۱» د امیر عبدالرحمن د پاچائی په وخت کښې د لـوی اعتبار خاوند ؤ . دغه شاه دي سره دمأذونانو دکابل په ښار کې بندي کړو.
دی د بندي خانې نه په یو خاص تر تیب مخ په مشرقی وتیښتیده او هلته د مشرقي په سرحدادتو کښې د مهمندو په سیمه په ژړوبی او چمرکند کښې اوسیده او د انګلیسانو په مقابل کښې به جنګیده.
دي بیا دامیر حبیب الله خان د پا چائې په وخت کښې دهغه په غوښتنه او اعتماد بیرته افغانستان ته راغې او دننګر هار په ولایت کښې دجلال کوټ نه مخ په جنوب دهډې په قریه کښې اوسیده.
ده د همدغه پا چا په عصر کښې ډیر د اسلام ددین اساسونه محکم کړل او هر خواته يې ریښې او پلی خورې شوې او دی د داسې لوی شخصیت خاوند شو ، چه په ټول افغانستان کښې ده د خلکو په عقیده حاکمیت درلوده. دغه منلی شخصیت د همدغه امیر حبیب الله په وخت کښې « ۱۳۲۰ یا ۱۳۲۱ هجري قمری » کال ؤ چه د اجل داعې ته ئی لبیک وویلې.
په دی حساب دده د وفات تأریخ (قبر غازی) « ۱۳۲۰ » لیږدیز لمریز کال دی .
د ده مزار او مقبره دهډې په قریه کښې د والا حضرت سر دار محمد داؤد خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان صدراعظم په اهتمام ښه جوړه شوی. د ده هدیره د ټول مشرقي او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پشتونستان د خلکو د عقیدې ځای دی «۲»

النجم ګڼه « ۵ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۲۸ »

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه:

۲ـ د ده تفصیلی پیژندنه :

دنجم الدین اخند زاده صاحب « رحمة الله علیه » د مفصل پیژندلو د پاره په کار ده چه په لانده ډول سره ئې وپیژنو :

۱ ـ د ده عمر او حیات او قواره
۲ـ د ده هویت قوم او نسب
۳ـ د ده اصلی او فرعي مسکن
۴ـ د ده تحصیل او علم
۵ ـ د ده تصوف
٦ ـ د ده جهاد
۷ ـ د ده دشهرت اندازه او کار روائې تر مرګه پورې
۸ ـ د ده مشهور مأذونان او منسوبين
۹ ـ دده د مرګ نه وروسته شهرت او تأثیرات

مګر ډیر تأسف دی چه د داسې یو لوی شخصیت چه د ټول حیات ګذارشات او حر کات ئې نهایت متانت او سنجیدګي لرې. هغومره چه ویل کیږي او یا اوردیل کیږي او یا ئې وینو په دغه اندازه د ده سوانح دلیکلو دپاره چا کوښښ نه دی کړی. په دغه حقله زمونږ ګیله دده دمعقولو منسوبینو نه کوم چه په خپل وخت کښې نهایت منلي تیر شوي، زیاته ده. یوازې د ملا طوطی آخند نه هغه هم صرف دده د مواعیظو تذکرې، مګر نهایت ناقص لیدل کیږي او بس.

په هر صورت که اوس زمونږ په لاس کښې مطلوبه معلومات راشي امید دی چه څه نا څه خو به ترې جوړ شي او آینده د پاره به ګوندې دغـه آرزو د ده پـوه عقیدت مندان کوښښ وکړي چه زمونږ د هدف نارسیده مطلب تکمیل او پوره کړي. باور لرم چه په دغه لیار کښې سعیه به د ده د عقیدت مندی ښه ثوبت وي .

د ده عمر او حیات او قواره :

زمونږ په لاس تحریري اسناد ډیر کم دي. کوم تحریري سند چه زمونږ په لاس کښې شته هغه یوازې د ده د فوت تأریخ ښیې چه په (۱۳۲۰) او یا (۱۳۱۹) هجری قمری کال کښې فوت شوی، چه د ده نه د ټول عمر اندازه نشي معلو میدلې. مګر ؛ شفاهاً مو ډیر او ریدلي چه آخندزاده صاحب عمر او یا کلو په حدود کښې اندازه کیدلې شي. خلک وائي : چه ښه قوي وجود ئې درلوده مګر ؛ ریاضیت او تقوی په وجه نحیف شوی ، حتی چه د ډیر ریاضیت په وجه د ده د لاسو رګونه شنه شنه بلقیدل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

وائي چه دی ښه خوش قـواره جګ سړی ؤ ، او په اوچلي باندې شين خال هـم درلوده او د ده دشين ښکلی خال شهرت زيات ؤ .
د ده رنګ او قواره با تاثيره هيبت ناکه وه ، دورايه به په خلکو د ده رعب وليده مګر؛ په عين وخت کښې مشفق او مهربان هم ؤ .
د د حيات ټول په حرکت کښې تير شوی . معلو ميږی چه د ده په ضمير کښی يو داسی اور او تېش او حرکت مودجود ؤ چه په يو ځای نشو پاتې کيدلی .
ده هر چيرته ته دخلکو په افکارو کښې داسی تحول قايم کړ ی چه تر ننه هم هغه تحول دخلکو په مابين کښې ياد او د قدر وړ دی ده په ځان باندی ډير خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي ؤ. د ده د حقانيت د اثبات دپاره دا کافی ده چه دی ټولو پوهو علماؤ منلی ؤ او د ده حر کات ئې د اسلام د دين په اساس موافق ګڼل .

النجم ګڼه « ۶» چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۵»

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه :

۳ـ د ده هـويت قـوم او نسب:

اصلي او فرعي مسکن او ځايونه ئې :

ملا نجم الدين « اخند زاده صاحب » په قوم کاکړ او په مليت افغان دی. په اصل د جنوبی شپلګر د علاقې نه دی، او هم هغلته د ده نيکونه او پلرونه تير شوي «۳» .
دی بيا دتحصيل او زده کړې په وخت کښې د جنوبي نه مخ په مشرقي ننګرهار ا روان شوای. په ننګر هار کښې ځای په ځای ديره شوی او تحصيل ئې کړای دی.
د تحصيل دپاره آفريدوته هم تللی. پيښور او صوات کښې هم اوسيدلی دی. ده د تحصيل نه ورسته مخ په خپل وطن افغانستان روان شوې او په هډه کښې اقامت اختيار کړی ؤ .
لکه مخکښې چه مو وويلې د ځينې سياسي معاذيرو په وجه کابل ته غوښتل شوی ؤ دکابل په ښار تندور سازی کښې او سيدلی او بيا دکابل نه مخ په ننګر هار تلی او مهمندو په علاقه په جرووبی ، او چمرکنډ کښې استوګنه کړي ده .
په ننګرهار کښې په روداتو کښې څه موده تيره کړي او هلته په فقير آباد او نورو روداتو او شينوار کښې ګر ځيدلی . په لغمان او سور رود او کامه او خو ګيانو کښې هم د وعظ او تبليغ او يا دنورو مقاصدو په مطلب تلی دی ، دګرمي په وخت کښې دی به کابل ته هـم تلو او هلته په پغمان کښې څه موده ئې استو ګنه کړی ده.
دی په شمالی کښې د کوه دامان خواته د داؤدخو په علاقه کښې اوسيدلی او شايد چه هلته به د کـوه دامـان په ځينو ځايو کښې ګرځيدلی وي، مګر ؛ د ده د حيات آخرنی شپې او ورځې د ننګرهار په علاقه د جلال کوټ نه درې ميله

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ په جنوب هـډه کښې تیر شوي دي. دی شاید په نورو ځایونو کښې هم ګر ځیدلې او یا اوسیدلی وي مګر ؛ مونږ نه دی اوریدلي، نو ځکه دلیکو جر ئت نه کؤو .

د ده تحصیل او علم :

مخکښې مو وویل چه دی د تحصیل دپاره زیات ګرځیدلې او په ډیرو ځایونو کښې او سیدلی دی .

وائی چه اخند زاده صاحب ډیر پوه او ښه معقول عالم ؤ په تفسیر ، او حدیث ، قرائت ، صرف، او نحو ، او فقه ، او اصول ، او معانی ، منطق ، او هیئت او ریاضی ، او حکمت ، او میرا ، او حساب او تصوف ... .

النجم ګڼه « ۷ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۲ »

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

۴ـ دده دعلم او تحصیل :

په علومو کښې ئی ښه قوي لاس درلوده ، رښتیا دده هغه کتاب خانې نه چه اوس د نجم المدارس په لاس کښی ده ، معلو میږی چه دی ښه عمیق عالم او د مطالعی شائق ؤ .

وائی چه اخند زاده صاحب به د علما سره ډیر علمي بحثونه کول ده به همیش دعلم دپاره دعمل اندازه کتله ، د ده استاذان هم خلک ښه یادوی .

د ده د استاذانو په سلسله کښی د سر شاهی نه چه سړی مخ په برو ځی یو هدیره ده دهغی ځای خلک یو قبر ښی وائی دا داخندزاده صاحب استاذ تیر شوی او ډیر ښه مبارک شخص ئی خلک یادوی .

وائې ملا نجم الدین اخندزاده صاحب د ده زیارت ته را تلو دده استاذان په ننګرهار او سر حداتو او صوات او پیښور او شاید نورو ځایویونو کښې هم تیر شوی وي.

کوم وخت چه دده دعلم قال نه مخ په علم حال تو جه برابر وی داوخت دده یو بله دوره شروع کیږی.

دا په تواتر ثابته ده چه آخندزاده صاحب دصوات صاحب نه په حیات کښې د قادری شریفی طریقه وکړه او په دغه طریقه کښې ترنه درسونه کامل کړو ، او مأذونی مرتبې ته ورسیده.

ده په صوات کښې ډیر وظایف کړي او د صوات صاحب په نزد نهایت منلی ؤ . که څه هم زمونږ سره د ده او صوات صاحب په هغه وخت کښې د کرامت زیاتې قیصی نشته مګر؛ مونږ دومره پوهیږو چه دواړه جنابان با تقوی او پرهیز ګاران تیر شوی ، عقیده لرو چه اوراد او وظایفي ئې ډیر پوره تأثیرات شته دي مګر ؛ زه نه غواړم چه دقیصو رطب اویالس یاد کړو .

وائي ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په څلور واړو طریقو کښې مأذون و « ۴» . مګر ؛ ده به خلکو ته یوازی د قادری طریقی اجازه ورکوله « ۵» .

النجم ګڼه « ۸» چهارشنبه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۹ »

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه:

۵_ د ده تحصیل او علم او تصوف:

هـڅې صاحب عـالم ؤ ، مګر ؛ داسې نه چه علم ئې دعمل سره نه برابر یده او یا دسړ تنبه توب نه به ئې کا راخستلو او یا د کبر او غرور نه ډ ک عالم او یا داچه د ده علم د اوهامو او خرافاتو یوه مجموعه ؤ او یا خدای ناکرده چه ده به دین ددنیا دپاره وسیله ګرځولی وي .

دی یو حقاني عالم ؤ، ده داسلام دین پیژندلو. دی په دې خبره پو هیده چه خلکو کښې باید د محبت او مؤدت اساس قایم شي. دی ریا کار صوفی نه ؤ، او نه دکونج او صومعې طرفدار ؤ . دی یو اجتماعي شخصیت، همیش دناوړو رسم او رواج سره مجادلې کړي، خلک ئې دبې کارۍ او تنبلۍ نه خلاصول .

مصلح او مجاهد

د سعید افغاني لیکنه:

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب به علماؤ سړ زیات محبت کولو او ښه عالم به ئې زیات خوښو او نازوو.

دهغه وخت علماؤ په ده باندې دعلمیت آزمیښتونه کړي ؤ علماؤ ، دده نه په لویو لویو کتاب، او علومو او په باریکه باریکه مسایلو کښې پوښتنې کولې، مګر؛ دده سره دعلمیت اندازه قوي وه.

دعلماؤ پو ښتنو د پاره ئې ښه ځوابونه ورکړي دي. د علماؤ په نزد ښه جید عالم ثبوت شوی ؤ نو ځکه ئې دی د دین داقتدا او ددین دحمائې دپاره دهغه عصر لوی نابغه شخصیت لیدلو. ده علماء تربیه کول او علماؤ ته ئې د عمل درس ورکولو .

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب ته هر کال په سلهاؤ بړستنی جوړولې او بخشش په ډول به ئې ورکولې. دی دعلماؤ دپاره خولی او پګړی پیداکولې او د بخشش په قسم به ئې ورکولې.

دنجم الدین آخندزاده صاحب علمي بحثونه علمي موعظې او خطابې ښې با تاثیره یادیږي. ده خلکو ته د کونج او زاویې درس نه دی ورکړی. ده خلکو ته دنیا په دا شان بده نه ده ظاهره کړې، چه خلک دې دنیا ترک او کار دې نه کوي .

دی په دې خبره پو هیده چه ددنیا مذمت هم ددې د پاره دی چه باید مسلمان د دنیا د محبت اندازه وپیژني، داسې نه چه د دنیا د محبت په وجه دخلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خیال ونه ساتي.

داسې دنیا نه چه هرج مرج پیدا شي، د جنګ او قتل موجب وګرځي او داسې نه چه خلک په دنیا غَرّه شي، خپل خالق هیر کړي او دبلې ورځې غمه ورسره نه وي . اوکه نه دنیا د دې دپاره چه د ځان او دخلکو دخدمت او رفاهیت په مقصد وي بده نه، بلکه پید ا کول ئی ثواپ دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نجم الدين اخند زاده صاحب حقيقی عالم، په دې خبره ښه پوهيده چه څنګه علماء دې په دې پوه ؤ چه د خلکو داصلاح دپاره څنګه علم په کار دی.

ده سره دا ملاحظه وه چه د وخت او زمان مراعات شته دی. ده علماء په ځان را ټول کړل او خلکو کښې نوی روح پو کړو.

مګر ؛ ډير تأسف دی چه د ده د کار نقشه د ده نه پاتې وروستينو خلکو بدله کړه. په دې پوه نه شول چې اصلی سر څه وي، په دی ښه پوه نشول چه د نجم الدين اخند زاده صاحب مطلب څه ؤ. چا داخيال وکړو چه د آخند زاده صاحب سره د تسپو دشمار خيال ؤ.

څوک په دی عقيده لاړل چه ډوډۍ ورکول او لنګر مقصود دی، چا دا ګمان وکړو چه په سر مراقبه سپين څادر او قبا په کار ده، چا سره دا سودا پيدا شوه چه چا د ساده خلکو په وسيله نور خلک تهديد ول او غولول په کار دي.

همداوجه وه چه چا دلنګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په هنګامی او چا د مدرسې جوړولو په انګازی، چا په دې نامه چه دا کوم!! او داسې داسې خيال مې دی ناروا ، ناروا کارونه وکړل. عامونه ، عامونه مسلمانان ئی په حقيقي اسلام باندی هم بد ګمان کړل.

خدای خبر چه داسې جنابان د اوسنی اسلام د ضعف له امله په هغه ورځ د پاک خدای په لوی دربار کښې څه ځواب ورکوي؟

بايد ووايم چې: نجم الدين آخونزاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاک او پوه خلک هم وه. د هغوی د خدمتونو اندازه مونږ سر شته. اميد دی چه د هغـوی د کارنامو تذکری باندې آينده تماس و نيسم او خپلو ګرانو لو ستو نکو دپاره ئې دهدئې په ډول وړاندې کړم .

---

(۱) سر محقق عبدالله بختانی خدمتګار دنجم الدين اخندزاده صاحب دنوم په هکله ليکي:

« ما د سر محقق مولوی محمد اکبر معتمد شينواری څخه څو څو ځلی اوريدلی دي چه هغه به ماته ويل: چې ما د شينوار و صوفي صاحب نه اوريدلی دي چې: دهډی آخونزاده صاحب اصلي نوم (عبد القدير) دی، مګر د علم ، رو حانيت او غزاګانو په برکت و نورو لخوا ورته (نجم الدين) لقب ورکړ شوی دی چه معناي (د دين ستوری) کيږی. سعيد افغاني

پرې اضافه کول غواړم چې هغه څوک چې درې نسله ملا وي نو هغه ته آخوندزاده وايي. آ. سعيدی

دشينوارو صوفی صاحب اصلي نوم صوفي علم ګل دی. دآخوندزاده صاحب مأذون او هغه ته نژدې سړی و په ډيرو غزاګانو کښې يې دجناب هډۍ صاحب سره برخه اخستی ده.»

(دهډې آخوندزاده مولنا نجم الدين) ليکنه: سر محقق عپد الله بختانی خدمتګار. دغه کتاب په ۱۳۸۷ (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنه)

(۲) دننګر هار د سره رود د ولسوالی دچهارباغ حضرت محمد سعيد سعيدی مجددي عليه الرحمه دحضرت صاحب عطاء معصوم مجددي زوی دی. په کال ۱۳۵۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

هجري شمسي کښې په چهارباغ صفا کښې زیږیدلی او دسنبلی په شپږمه کال ۱۳۷۲ هجري شمسي د لوی اختر دمیاشتې په ۱۹ مه دخوږ یانېو په اګام کښې حق ته رسیدلی. هغه مرحوم چې دمولانا نجم الدین آخوندزاده یو نژدې ملګری، دوست، مرید او خلیفه یا مأذون وو د نجم الدین د آخونزاده صاحب د وفات نیټه په خپله هغه مرثیه کښې چې (در مرثیه غوث زمان قطب دوران قدوۀ سالکان پیشوای پیر وجوان مرشد کاملم محبوب دلم اعنی صاحب هډه رحمة الله علیه) په نامه یادیږي، دنجم الدین آخند زاده صاحب د وفات نیټه: (دچهار شنبې شبه د ۱۳۲۰ هجري قمري کال د روژی دمیاشتې ۲۱ مه معرفي کړې ده.)

مرحوم حضرت صاحب محمد سعید د په خپلې مرثیه کښې پدې هکله لیکي:

چـــونکه سردار بشر رفت ازاین دار فنا
صبر از رفتن خـــوبان جهان مـــی بینم
صبر تلخ است ولیکن ثمرش شیرین است
مژدهء نیک به صابر زسبحان مـــی بینم
ګر ازاین دار فنا جـــان به سلامت ببرم
سابقون را همه ای غمـــزدګان می بینم
شپ چهارشنبه شنو تو ز وفـات صاحب
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان می بینم
سنۀ الف وهم سه صد وعشرین بـه یقین
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان می بینم
چـونکه خوبان هم رفتند سعیدی ز جهان
شو مجرد کـــه ترا نیز روان مې بینم

در مرثیه ای که در فوق تقدیم ګردیده، با قید (یقین) مصرع تاریخ (سنۀ الف و هم سه صد و عشرین (۱۳۲۰ به یقین) معرفي شده است.
(مأخذ: دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار دهډی اخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه صفحه ۱۳۱ او ۱۳۲) دچاپ کال ۱۳۸٦ (۲۰۰۷ م) ټولنه لخوا - جرمنی) په پیښاور کښې چاپ شوې.)

(۳) محترم سلطان عزیز دمرحوم آخوند زاده صحا ب د نوم په هکله داسې لیکي :

دمرحوم آخوندزاده صاحب نوم (نجم الدین) او اصلي مسکن ئې د افغانسان شلګر دی. ولې دوی په ننګرهار او صوات او دپښتونستان په نورو ځینو کښې په (کابل) ملا شهرت درلود او دوی په خټه کاکړ او په کاکړو کښې (ابک زائی) او په ابک زایو کښې (اخونزاده خیل) حسابیږي دغه کورنی او س هم په شلګر کښر په اخونزاده خیلو سره خورا مشهوره ده دهمدې کبله دوی ته داخونزاده لقب هم ور په برخه شوی دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ ته دمرحوم اخونزاده صاحب نژدې خپلوان پوره معلوم ندي مګر دومره خبر یو چه ، د دوی مبارک والد محمد حسن آخونزاده نومیده خو افواهی مو اوریدلی دي چه دوی نژدې خپلوان ډیر نه در لودل.
(مأخذ: دننګر هار ورځپاڼه: ٤٩ مه ګڼه د١٣٣٩ دثور ٣١ نیټه)
(٤) جناب نجم الدین آخوندزاده صاحب د قادرید طریقې شیخ او د تصوف په څلورو مشهورو طریقو (قادریه ، نقشبندیه ، چشتیه ، سهروردیه) کې مرشد او پیر و. او په سلګونه مأذونان ئې درلودل.
آخوند زاده صاحب دقادریی دطریقې نه علاوه په دغه نورو طریقو کې هم اذن ورکاوه.

(٥) ـ دهډې صاحب مشهور مأذونان :

یادونه:
مأذونان یا خلیفه هغه چاته وایي چه پیر ورته دمرید نیولو اجازه ورکړې وي.
دآخوند زاده صاحب ځینی مأذونان هم دې درجې ته رسیدلي ؤ چې هغوی هم ځانته مأذونان ټاکلي وو.
محترم راز محمد دغبرګولي دمیاشتې په (٣ او ٤ نیټه) کال ١٣٣٩ لېږدیز - لمریز د ننګرهار دورځپاڼې په (٥٢ او ٥٣) ګڼې کښې د نجم الدین آخند زاده مشهور مأذونان په لاندې ډول معرفي کړي:

اول : میا قمر الدین:

میا قمر الدین صاحب په اصل کښې دپېښور د اچنیی ؤ او بیا د هغه ځای څنې راغی او دلته دننګرهار د روداتو په بړو کښې هستوګنه درلوده. وائي چه ډیر ښه عالم او ښه قلم خاوند ؤ دتدریس او تألیف سره ئې ډیر شوق لرلو چه دده تر اوسه قلمي ځیني چاپي آثار شته دي.

دوم : د ښتخاک حضرت صاحب:

دبُت خاک حضرت صاحب چه دده مبارک نوم عبد الشکور او دزیاتی تقوا خاوند او ښه عالم او مجاهد هم ؤ . د چکنور ملا صاحب (محترم امیر محمد دمرحوم اخترمحمد زوی دننګر هار دمومند درى اوسیدونکی په کال ١٢٦٠ هجری قمری زیږیدلی او پا کال ١٣٥٠ هجری قمری د ٩٠ کالو په عمر دمارسینګی په منطقه کشی وفات شوی) چی یو لوی مجاهد شخص و دبتخاک حضرت ځینی ماذون شوی ؤ.
همدارنګه جناب میر صاحب جان پادشاه دسلام پور او استاد صاحب چه اصلی نوم یې جان پادشاه دسلام شور او استاد صاحب چه اصلي نوم یې پاینده محمد ؤ دهمدی بتخاک حضرت صاحب ماذون او خپله د اخونزاده صاحب ډیر ګران مریدان وو چه استاذ صاحب ئې دخپلی کتابخانې متصرف ګرځولی او میر صاحب جان پادشاه صاحب ئې څرنګه چه یو کره او نامتو مجاهد او خانداني سړی و له همدې امله ئی دلنګر انتظام همده ته ور پلاس کړی و.
(مورخین لیکی : دلنګر انتظام مرحوم مولانا نجم الدین اخندزاده په خپل ژوند کښې دکنړ میر صاحب جان پاچا صاحب ته چه په شیخ پاچا سره مشهور و ورپلاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی و چه دمرحوم اخندزاده دوفات نه وروسته هم دده دوصیت سره سم دهمدی پاچا صاحب پلاس کښېږ و او وروسته بیا دده ځوی مرحوم سید عباس پاچا صاحب ئې انتظام کاوه.)

دریم : صوفی عالم گل صاحب :

صوفی عالم گل صاحب یو د هغه ماذونانو څخه وچی اخونزاده صاحب په (پهلون) سره لقب ورکړی او دصاحب سره ئې په غزاګانو کښې اشتراک کړای و او دښه شجاعت او میړانې څښتن و . دترنګزو حاجي صاحب چه فضل واحد نومیده چه هغه یو ډېر عابد او ستر مجاهد وه. د همدې صوفي عالم ګل صاحب ځینې مأذون شوي و .

څلورم دسر کاڼو میا صاحب:

میا صاحب چه دده نوم سید اکبر شاه او په اصل دکامې و او بیا ئې په سر کاڼو کښې هستو ګنه در لوده، چه د پوره فضل او فیض خاوند و .

پنځم : حضرت شاه :

مرحوم حضرت شاه په لغمان کښې هستوګنه لرله ، او سید او با تقوا شخصیت و .

سید شمس الدین مجروح ، دقبایلو مستقل رئیس د همدغه مبارک ځوی دی .

شپږم : محمد سعید جان (مجددي)

مرحوم محمد سعید جان (مجددي) د چهارباغ صفا نه دی. دی حاجي، او قاري او ښه مبلغ هم و.

اوم : احمد خان آخونزاده صاحب:

احمد خان آخونزاده صاحب چه په دولت زائی ملا صاحب سره شهرت لري ښه کره عالم او د صاحب دتحصیل د دورې اکثراً ملګري و .

اتم : دکو هاټ ملا محمد یاسین :

دکوهاټ ملا محمد یاسین صاحب دکو هاټ په علاقه کښې لوی عالم او مدام به ئې د درس او تدریس وظیفه اجرا کوله .

نهم : د حصارک میا صاحب :

په خوږ یانو کښې دحصارک میا صاحب چه نوم ئې عبد الرحیم ؤ .

لسم : ملا محمد حسین :

دلغمان په سنګر کښې ملا محمد حسین صاحب چه په قوم ساپی او دپړوائي شیخ صاحب باندې مشهور ؤ. دی ښه ذاکر او زاهد شخصیت ؤ . دځینو خلکو په روایت سره دا ملي ملا مسلم صاحب دی.

دنجم الدین آخونزاده صاحب د مأذونانو څنې دغه دولس تنه مشهور وو او نور هم شته لکه چه په کوه صافی کښې ملا مسعود صاحب او په ممله کښې امام حاجي صاحب او داسی نور .

مأخذ : دهډې آخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه، صفحه (٤٤ او ٤٥) د چاپ کال ١٣٨٦ (٢٠٠٧ م) دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار لیکنه.

هــډه :

(c) ketabton.com: The Digital Library

هډه چه یو وخت (بتکده) وه دغازي مولانا نجم الدین آخونزاده عرفاني او رو حاني شخصیت په برکت دغه (بتکده) داسلام دمقدس دین په یو عالي فرهنګي مرکز باندي مبدله شوه . چی یو دهغې د نمونه څخه د(النجم) فرهنګي جریده چې دخدای بخښلي (سیعد افغاني) لخوا نیم قرن وړاندي په کال ۱۳۳۷ هجري شمسي کښې په دغه مدرسه کښې په خپل نشراتو پیل وکړ.

***

له هډې آخونزاده صاحب سره
دتحفة العاشقین او مکتوبات ارتباط

لیکنه : محمد نبي تدبیر

۱- ملا نجم الدین آخونزاده یا د هډې ملا صاحب یو داسې ګڼ اړخیزه شخصیت ؤ چې علمي او عملي کمالونه دواړه پکې را غونډ شوي وو. ده دیو عالم په توګه بشپړې دیني زده کړې وې ، دیو سالک او عارف په توګه یې دنفس دتزکیې او تصفیې له پاره ځیلیې ایستلې او لورې ګاللې وې، دیوه مجاهد په توګه یې په ټول افغانستان کې د عارفانو او عالمانو یو داسې روڼ لښکر ایجاد کړای، چې انګریزي ښکیلاک ته یې د ډیورنډ د کرښی دواړه غاړې د اور په سره تبی بدلې کړې وې، له بلې خوا یې دعلم او سلوک د تعمیم له پاره په خپله هم تألیفات کول او خپل مریدان او شاګردان یې هم هڅول چې تألیفات وکړی، آثار ولیکی او ګڼور آثار خطاطي کړئ، تکثیر یې کړئ او یو بل ته سوغات کړئ .

مونږ په دې لیکنه کې په دوو هغو آثارو تکیه کوو چې یو د ده مرید په پښتو نظم لیکلي او بل دري نثر دی چې ده پخپله له یوې نسخې نه را نقل کړي او تکثیر کړي یې دي، دا دواړه کتابونه نوي تر لاسه شوي او د دې سمینار په ویاړ یې د تاسو درنو پوهانو په مخه کې ږدم.

لومړی کتاب تحفة العاشقین نومیږي چې دده یوه مخلص مرید ملا عبد الوهاب نظم کړی دی. ملا عبد الو هاب د سید احمد زوی او د کابل د پغمان د زرشاخ دکلي او سیدونکي، دا کتاب دسلوک او عر فان دمقامونو او د حقیقي مینې د رمزونو او رازونو په باب لیکل شوی. لمړی ټوک یې سل مخونه او دوهم ټوک یې ۱۴۶ مخونه لري، چې دواړه په یوه ټوک کې کنډل شوي دي او دبیتونو شمیر یې درې زره شپږ سوه بیتونو ته رسیږي.

ملا عبد الوهاب په خپل کتاب کې تر حمد او نعمت وروسته دسلوک ، دخپل پیر او دخپل کتاب د محتویات په باب لیکي :

راشه پوه شه ای طالبه که مطلوب یې
په رښتیا که ته محب دخپل محبوب یې
دسلوک لاره ده هر ګوره ډیره ګرانه
ولې خدای دې بر طالب کاندي آسانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر طالب چې په ریښتیا طلب دیار که
په ملوینو [1] کې به تل صفت دیار که
ذکر او فکر یې همیش وي له محبوبه
یو ساعت کې خالي نه وي له مطلوبه
په هردم ، په هر قدم ، په هر ساعت
دسلوک په لار ه یون که په فکرت
ولی بویه چې کامل پیروي فرزنده
راه بلدوي کامل پیر په زړه خورسنده
مقامات ورته معلوم و زما دله
په سلوګ کی به غلط نه شي هیڅکله
او که نه چې دغه پیر نه وي ماذونه
داپیر نه دی خبر شه په دا مضمونه
که خواجه ، صاحب زاده او یا مولاوي
که سید، آخونزاده کاریې په غلاوي
دوی له شرعی مخالف کاندي کارونه
په فریب سره یې رد کړه عالمونه
کل عالم وته معلوم دی له کتابه
دابیان دور او دراز دی ای احبابه
ما عبد الوهاب منګول دی لګولې
دهډې پاک اسم یې مسمې په نجم الدین دی
کامل پیر دی د هر چا په دا یقین دی

په کتاب کې دسلوک مقامونه، ذمیمه افعال، حمیده افعال، الله ته قُربَت، دمرید شرطونه، دانساني نفس ډولونه، د روح او دقلب حقیقت، دقلب رڼا او تیاره، دپیر د تلقین لومړی مقام، کامل پیر، غوٍ او قطب، د توحید علم ، ناقص پیر او ناقص مرید، صادق مرید، صدق او اخلاص، دکامل پیر ارشد او نور .

خو په ټول کتاب کې دبحثونو په ترڅ کې دخپل پیر دهډې ملاصاحب نوم اخلي چې څو نمونې یې دادي :

رارسیږه دهډې پیره کامله
نن مې فکر نه چلیږي یم بیدله
نن مې فکر نه جلیږي یم په غم کې
تل بهیږم دواړه سترګې مې په غم کې
تل ژړیږم دواړه سترګی مې په نم کې
بل ځای وايي:
دهډې غوث مدت کړه دا زمان
چې له شره د شیطان شم په امان
همدراز وايي :

[1]) شپه او ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس مې نيسه د هدې پيره کامله
ثنا خوان شم دخپل خدای لکه بلبه
يا :
لاس مې نيسه دهډې کامله پيره
دګناهو بار مې دروند دی يم دلګيره
يا :
لويه خدايه دهډې صاحب مغفور کړی
په خپل در کې يې قبول او هم مقبول کړی

کتاب دموضوع له اړخه په تحقيقي بڼه ليکل شوی او د سلوک او عرفان ګڼ کتابونه يې ورته کتلي دي او داښيي چې ليکوال يې ښه مطالعه لري ، دی دخپل کتاب اخځونه پر خپل – خپل ځای ښيي اوپه سر کې ليکلي :

خدايه ته مې داتصنيف کړی منوره
چې بيان دمحبت وي سراسره
کل بيان مې محبت دپاک مولا که
په تحفة العاشقين مې مسمی که
هر سړی چې محبت کاندي له خدايه
دې کتاب ته دې نظر کاندي نيکريه
هر مقصد به حاصل شي که خدای کاندې
که په صدق دی عاشقوي په خدای باندې
داکتاب بيان دعشق حقيقي دی
دمجاز عاشقي کل واړه فاني دی

دده په کتاب کې د ده د کتاب مهم اخځونه داسې راغلي:

« ما وريد » دتفاسيرو يو راوی دی
چې دعلم مرتبه کې دير عالي دی
روايت دی د اله ده نه زما روره
چی وريد رګ متصل په زړه دی ګوره
او په « بحر الحقايق » کې دا رنګ دينه
حقيقت د قُربت دا رنګ دی مينه
په کتاب « کشف الاسرار » کې روايت دی
چې راوی روايت کړی له آيت دی
په « عوارف المعارف » کتاب کې ياره
له معاذه روايت دی بر خورداره
پاک الله داسې ويلي په« قرآن » کې
صداقت په باب دی ذکر په « قرآن » کې

همداسې نور کتابونه دکتاب په لومړی برخه کې دسلوک، طريقت او عرفان فکري او ايډيا لوژيکه برخه ده او په دوهم ټوک کې يې د عارفانو ، سالکانو او عاشقانو کيسې نظم کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب مثنوی د وولس سیلابي ده، شعر یې ځای پر ځای خامی لري، ډیر داسې بیتونه لري چې قافیې ته پکې پاملرنه نه ده شوي لکه:

داکتاب مې مختصر که که پوهیږی
هزار پند دی په هر بیت کې که پوهیږي
په دا رنگ به شیطان وایي هر انسان ته
بعث نشته وکړه سمیع دکلام ته

همدا راز پر مثنوي سر بیره څو غزلې هم ویلي خو ډیرې کمزورې او نیم بندې دي لکه:

هر عاشق چې خود نمای دی عاشق نه دی
چې په عشق کې وي خود رایه عاشق نه دی

په هر حال دتحفة العاشقین کتاب له یو خوا دپښتو ژبې یو نوی تر لاسه شوی کتاب دی او بلی خوا دنجم الدین اخوند زاده یا په بل عبارت دهډې د پیر دیوه مرید تألیف دی چې د پیر او دده د مریدانو د تألیف او تصنیف او دخپلې طریقي او سلوک له خپرولو سره دمینې څرگندویې او ښکارندویې کوي .

دغه تحفة العاشقین دښاغلي استاد حبیب الله رفیع په ځاني کتابتون کی دی چې د لورینې څخه یې په ځانگړې توگه مننه کوم.

٣- مکتوبات :

یوه اونی وړاندې پیښور ته دپښتو عالمي، ادبي کنوینش ته تللی وم، دپیښور اسلامیه کالج د کتابتون مرستیال حاجي سراج الدین صیب چې د ډیرې مودې ملگری مې و ، لیدوته یې ورغلم، پوره درې کاله مې نه ولیدلی. د اسلامیه کالج په دغه کتابتون کې یو افغان عالم مولانا منیب صیب هم تر سترگي مه شي وروسته کله چې پوه شو چې زه د افغانستان نه ورغلې وم بې له کومې مقدمې را ته دهغه کتاب په اړه چې د ده په لاس کې و وویل :

دا دنجم الدین اخونزاده صیب په خپل لاس لیکل شوي قلمي نسخه ده. خدای شته چې ددې خبرې په اوریدو له یوې خوا خوشاله شوم ما ویل څه خو د ځیرنغونډې دلیکنې له پاره یوبل مأخذ هم پیدا شو خو له بلی خوا مې زړه درزیدو، ما ویل چی مولانا صیب به د مقالې د مأخذ له پاره کتاب را باندې ولوروي او کنه خو زړه مې غټ کړ او ورته مې وویل:

په همدې ورځو کې په ننگرهار کې د افغانستان داطلاعاتو او کلتور او گرځندوی وزارت له خوا د نجم الدین آخونزاده (رح) په اړه ځیړنغونډه ده او دا قلمي نسخه زما د موضوع سره ډیر تړاو لري، که خوښه دې وي زه به ستا ددې کتاب نه یوه کاپي واخلم ، حاجي صیب سراج الدین هم یو څه سپارښتنه پرې وکړه، د مولانا صیب منیب دې کور ودان وي د کتاب کاپي را کړه . چی اوس مې په لاس کې ده.

نو پدې هکله د حاجي صیب سراج الدین او مولانا منیب صیب نه په مننه اوس راځو همدې کتاب ته چې په یوبل ډول له نجم الدین اخونزاده (رح) سره تړاو لري:

(c) ketabton.com: The Digital Library

داد هغه وخت دیوه لوی عالم ملا عبد الرحمان « خان ملا » چې د ملا سعید خان ملا خان زوی دی د دیني او عر فاني دري او عربي لیکونو ټولګه ده چې نجم الدین آخونزاده په خپل خط رانقل کړې او خوندي کړې چې د علم او سلوک د تعمیم په لاره کې دده هځې او ور سره دده د لاس خط رارسوي .

په کتاب کې پنځه پنځوس مکتوبونه خوندي دي چې بیلا بیلو کسانو ته لیږل شوي او بیلا بیل علمي ، دیني ، عرفاني او سیاسي مطالب لري، لومړی لیک د مولانا عبد الغفور سوات صاحب په نامه دی چې د ملا نجم الدین پیر دی او دلیکونو لیکونکی هم زیات عقیدت او ارادت ورته لري چې د حجت قویه په نامه خپل یو اثر ورته لیږي.

یو بل لیک یې دبیت الله شریف د نبوي جومات خطیب په نامه دی، چې د صاحبزاده عبدالحی سپارښت یې چې حج ته تلیی، ورته کړی دی. یو بل لیک یې د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې توصیه یې ورته کړې چې رعیت ته په برابر نظر وګوري او قوي پر کمزوري لوړ ونه ګڼې. یو بل لیک هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې ده ته یې دروغتیا دوعا پکې کړې ده. یو بل لیک د سرادر زکریا خان په نامه دی چې د حال پو ښتنه یې پکې کړې ده، یوبل لیک دسید عظیم شاه کند هاري په نامه دی چې د عرفان او سلوک لار ورته روښانوي.

ددې رسالې یو بل لیک د مؤلف د زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې د تقوی او دینداری لارښوونه ورته کوي . دکتاب دوه دېرشم لیک د ملا میر حسین بازارکی په ځواب کې دی.

د کتاب څلور دیرشم لیک د وزیر اعظم په نامه دی چې نوم یې نشته خو کیدای شي چې دا به د امیر شیر علي خان د صدراعظم سید نور محمدشاه په نا مه وي چې د ده خدمتونه یې ستایلي ، خپل ملاتړ یې ورسره اعلان کړی او د پر مختک دوعاګانې ورته کړی دي. پنځه دیرشم لیک بیا هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې د پاچاهی مبارکي یې ور کړې او دخلکو د خدمت او د دین دساتنی بلنه یې ور کړې ده .

اووه دیرشم لیک د ملا مشک عالم آخونزاده په نامه دی چی د ده دینی جهد یې ستایلی دی. د کتاب اته دیرشم لیک د ملا محمد علم آخوند کند هاري کاکړي په نامه دی چی د صو فیانو د اقوالو د اختلاف په اړه یې ورته کښلی دی. نه دیرشم لیک یې بیا هم دخپل زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې دوعایې ورته کړې او انساني کمالاتو ته یې را بللی دی.

څلویښتم لیک یې دسوات صاحب په مړینه یوه تعزیت نامه ده او د هغوی دلوړ شخصیت ستاینه یې پکې کړې ده.

دوه څلویښتم لیک د شیخ میا تبرک الله دلیک په ځواب کې دی چې له دوی نه یې د دوی د « رد وهابیه » په نامه کتاب چې د امیر شیر علی خان په وخت کې چاپ شوی و، غوښتي چې ده ورلیږلی دی.

دري څلویښتم لیک د صوفي عبد الرسول درانی اسحاقزي په نامه دي او د بیوزلانو مرستي او لاسنیوی ته یې رابولي. پنځه څلویښتم مکتوب د میا عمر جان د لیک په ځواب کې دی. په شپږ څلویښتم مکتوب کی یې سردار محمد حسن خان او سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

شير يندل خان ته د دوی دپلر د مړينی تسلي ورکړی او دوعايې ورته کړي ده ، اوڅلويښتم ليک دسوات صاحب دزوی په نامه دی چې د حالاتو په بدلون يې تشويش ښودلی او لارښوونه يې ورته کړې چې د پلار لاره ونيسي او پر مخ ولاړ شي .
اته څلو يښتم ليک د حاجي ملا محمد اکبر په نامه دی چې د ظاهري او باطني

يادونه :
دغه مقاله په کال (۱۳۸۳ لمريز) کې د اروابناد نجم الدين آخونزاده څېړنغونده کې لوستل شوې.

ملا نجم الدين آخونزاده
د« سعيد افغانی » په ليکونو کې

ګــرانــو لوستونکو :
خدايبخښلی دکتور مولوی محمد سعيد « سعيد افغانی » دخپل کتاب کې چی « زما ژوند» تر عنوان لاندې ليکلی وه او په کال (۱۳۶۵) هجری کې خپور شوای، دمصلح او مجاهد ملا نجم الدين آخونزاده صاحب په هکله داسې ليکي:
زه دخپل پلار [۱] سره څو واری « هډی » ته د مرحوم ملا نجم الدين آخونزاده صاحب زيارت ته تــلی يم او اکثر به زما پلار د روژې د مبارکی مياشتې په اولو ورځوکښې د قرآن کريم خــتــم د نجم الدين آخند زاده په جامع جومات کی د زيارت تر څنګه کوه او هلته به د روژی د مياشتو په تراويحو کښې درې شپو کې ټول قرآن کريم ختم او لوستل کيده.
دی ختم ته دمشرقی، ننګرهار حتی د سرحداتو ډيــر خلک را ټوليدل. هلته په هغو شپو کی تود لنګر د هغه ځای د شيخانو د اسلام پور د پاچايانو په مشری چليده. په دی لنګر کې زرهاؤ خلکو ته ډوډی ورکوله کيدله، ډير مالونه حلا ليدل او زياتی وريجی او ډوډی پخيدلې.
دی لنګر ته د روژې په اولو شپو کې زيات خيراتونه او مرستی رسيدلی. مرحوم نجم الدين آخونزاده صاحب د وخت پوه عالم او سالک ؤ. دی د صوات مرحوم ملا غفور آخونزاده مريد ؤ. دی د قادری په طريقی کې پـير او مرشد ګرځيدلی او په زرهاؤ مريدان او په سلها ؤ مأذونان ئي در لودل. د نجم الدين آخند زاده صاحب مأذونان په ټول افغانستان کې د پوره شهرت خاوندان ؤ.
نجم الدين آخونزاده صاحب لوی مجاهد ؤ او د انګليسانو په مقابل کې ئی د امير عبد الرحمن په وخت کې زياتی مشهورې غزاګانې کړې دي.
دی د امير عبد الرحمن په عصر کې دمهمندو د قام په « جروبی » علاقې کې اوسيده او بې د امير د اجازې څخه د انګليسانو په مقابل کې ئې جهاد کولو تر داسې اندازې دده جهاد قوت موندلی ؤ چی انګليسانو امير عبد الرحمن خان ته يو ليک واستوه چې په هغه کې دری لاندی مطالب درج ؤ.
۱- ملا نجم الدين د سرحد څخه لرې کړه ځکه دی زمونږ په مقابل کې د جهاد پارونه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- ځرخي سپه سالار چې په کنړ کې دی هغه د مجاهدینو سره مرسته کوي نو هغه له دې ځای څخه وغواړه او بل چیرې ئې واستوه .

۳- دافغانستان او دسرحد دخلکو سره تک او راتګ بند کړه.

امیر عبد الرحمن خان د انګلیسانو په ځواب کې داسی ولیکل:

۱- نجم الدین آخونزاده صاحب زما په واک نه دی. هغه د مهمندو په آزاده سـیمه کې او سیري او په خپل سر د تاسو په مقابل جګړی تنظیموي. زه په خپله هم د هغه د زیات شهرت او اعتبار څخه ډاریږم. دی دلته په افغانستان کې زیات مریدان او مخلصان لري او خلک په ده باندی د ولایت دومره قوی عقیده لري چې که دوی چیرې پس له محمد صلی الله علیه وسلم په چا باندی د رسالت عقیده منله نو به په دې باندې به ئې دپیغمبری ایمان راوړی وي نو ښه داده چې د افغانستان څخه بیرون وی.

۲- زه حاضریم چې ځرخي سپه سالار دستاسې دلیکنې په اساس دکنړونو څخه بدل کړم خو په دې شرط که چیری هلته د تاسو په ضد وضعه زیاته ورانه شوله مسؤلیت به ئې زما په ذمه نه وي ځکه چې زما به فکر د ځرخی سپه سالار وجود هلته چې پوه او مدبر شخصیت دی دستاسو په ګټه دی.

۳- لطفاً موضوعات لږ دقیق وڅیړي هغه داچې دافغانستان او سرحدي خلکو تر مینځ پولې ارتې او دوی تر مینځه د وروری روابط نه شکیدونکی علایق دي چې هیچا ته دا امکان نه میلاویږی چی ددوی تر مېنځه تګ او راتګ بند کړی. او که څوک دی کار ته اقدام وکړی ؤ به ئی نشی کړی - ځکه ورور د ورور څخه جداکول او خپل او دخپلوان څخه بندول آسان کار نه دی او هغه هم بیا په داسی ارته سیمه اوبیدیا کې.

وائي: د امیر عبدالرحمن خان په یاداشتونو کې راغلي دي چې ده په پټه د مرحوم نجم الدین آخندزاده صاحب سره رابطه درلوده او په مخفي ډول ئې خلک د انګلیسانو په مقابل کې پارول خو په ظاهر کې د انګلیسانو سره د عدم تعرض متعهد ؤ.

(۱) مولوی عبد المجید د مولانا سید امیر زوی په قوم صافی د لغمان د ولایت دعمرزیو په قریی کې د خیر آباد د کلي او سیدونکی دی.

دی دخپل دوخت لوی مجاهد ؤ او د افغانستان د استقلال او آزادی په جهاد کې یې پوره مؤثره برخه درلوده او دخپلو قومی ځوانانو، مشرانو، شاګردانو او پیروانو سره د انګلیسانو په مقابل کی دډکی، تورخم، او ناقی په سیمو کی جنګیدلی دی.

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

د «النجم» د قلمي جريدې د ادبي فعاليتونو يوه بيلګه

درنو لوستونکو!

د هډې نجم المدارس د ننګرهار ولايت په جنوب کې د نجم الدين آخـونزاده د زيارت تر څنګ موقعت لري. دا مدرسه د وخت دوو مشهورو مدرسو څخه وه چې ډيرديني علماء ترې فارغ شوي دي او د نجم الدين آخونزاده چې په هډه مشهور وه په نوم ياده شوې ده.

په کال (۱۳۲۸ هجری ش) کی مولانـا محمد سعيد «سعيد افغاني » فعال، مخکښ ، اجتماعی شخصيت او دينی عالم، ددی دارالعلوم يانجم المدارس په مدرسه کې لمړی د استاد او بيا د مدير په توګه وګمارل شو.

سعيد افغاني ددې مدرسې د مديريت تر څنګ پـه علمي، ديني، سياسي او فرهنګي برخو کې د خلکو د اذهانو د روښانولو په مقصد او موخه ډيرې هلې ځلې کړي دي چې د«النجم »دقلمي اونيزه ديوالي پاڼه يا جريده دهغه وخت د امکاناتو او محدوديتونه سره سره د يادولو وړ ده.

ددې جريدې چلونکی مولانا محمد سعيد«سعيد افغاني» د نجم المدارس مدير او مرستيال يې په هغه وخت کې د دولسم ټولګې ممتاز او با استعداده شاګرد چې دښکلي املا، انشاء او حسن خط خاوند وه ښاغلی حضرت خـان و چې د جريدې د تخنيکــي جـوړښت تر څنګ د مضامينو د انتخاب او ليکلولو کار يې د مـولانا سعيد افغاني تـر مديريت او رهنمايي لاندې پر مخ بيوه.

دا جريده دډيزاين او محتوا له نقطه نظره ډيره پـه زړه پورې وه او د شاګردانو، استادانو او نورو مينه والو د پوره پاملرنې او تو جه وړ ګرځيدلې وه.

غواړم دبيلګې په توګه دښاغلي صديق الله د« مبارک شه» تر سر ليک يوښکلی شعرچې د« النجم»

د جريدې په څلورمه ګنه کې په ۱۳۳۷ هـ ش کال د عقرب په ۲۱ نيټه چې د دغه جريدې يا اونيزې فرهنګي لاسته راوړنو په اړه يې ليکلی او نشر ته سپارل شوی وه ستاسو پام راوګرزوم•

مبارک شه

دغــه عــزم او دا کــار شـه مبارک
د« النجم » دا اخبـار شــه مبــارک
چې غفلت ځينې راويښ قام او ټبرکا
دا خـــدمت او داکــردار شه مبارک

چې غرض يې داسلام لاره ښودل وي
يــو قــدم پدغـــه لار شه مبارک
د افکارو د روزنې درس به راکړي
هر يو درس يې په بار بار شه مبارک

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــرگنو ته بــه د علم رڼــا ورکړي
دا رڼــا او دا انــوار شه مبــارک
د ادب او اجتماع لار کـې قدم دی
دا اقــدام او دا رفتار شه مبادک
سعادت چې دخپل قام اوطن غواړي
د« سعید » دغــه افکار شه مبارک
د« صدیق » دعاقبوله کړې ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک

چهارشنبه د ۱۳۳۷ هـ ش کال دلړم ۲۱ نیټه
دهډې نجم المدارس

یادداشت:
د یادولو وړ بولم چې هغه وخت چې د النجم جریده نشریدله تر اوسه د پښتو املاء او انشاء بعضی د لیکلو ډول او جزیي قواعد بدل شوي خو ما د امانت داري لپاره د هغه وخت ټول مطالب په هماغه رسم الخط ثابت پریښي.

د کتاب ځانګړتیاوې: مولانا نجم الدین آخند زاده د « النجم » په هنداره کښې

لیکنه اوټولونه: امین الدین « سعیدي - سعید افغاني »
دافغان اســتراتیژیکو څیړنیزمرکز او د حق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدیر– جرمني

پته :
saidafghani@hotmail.com بریښنا لیک:

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځوریز برخه

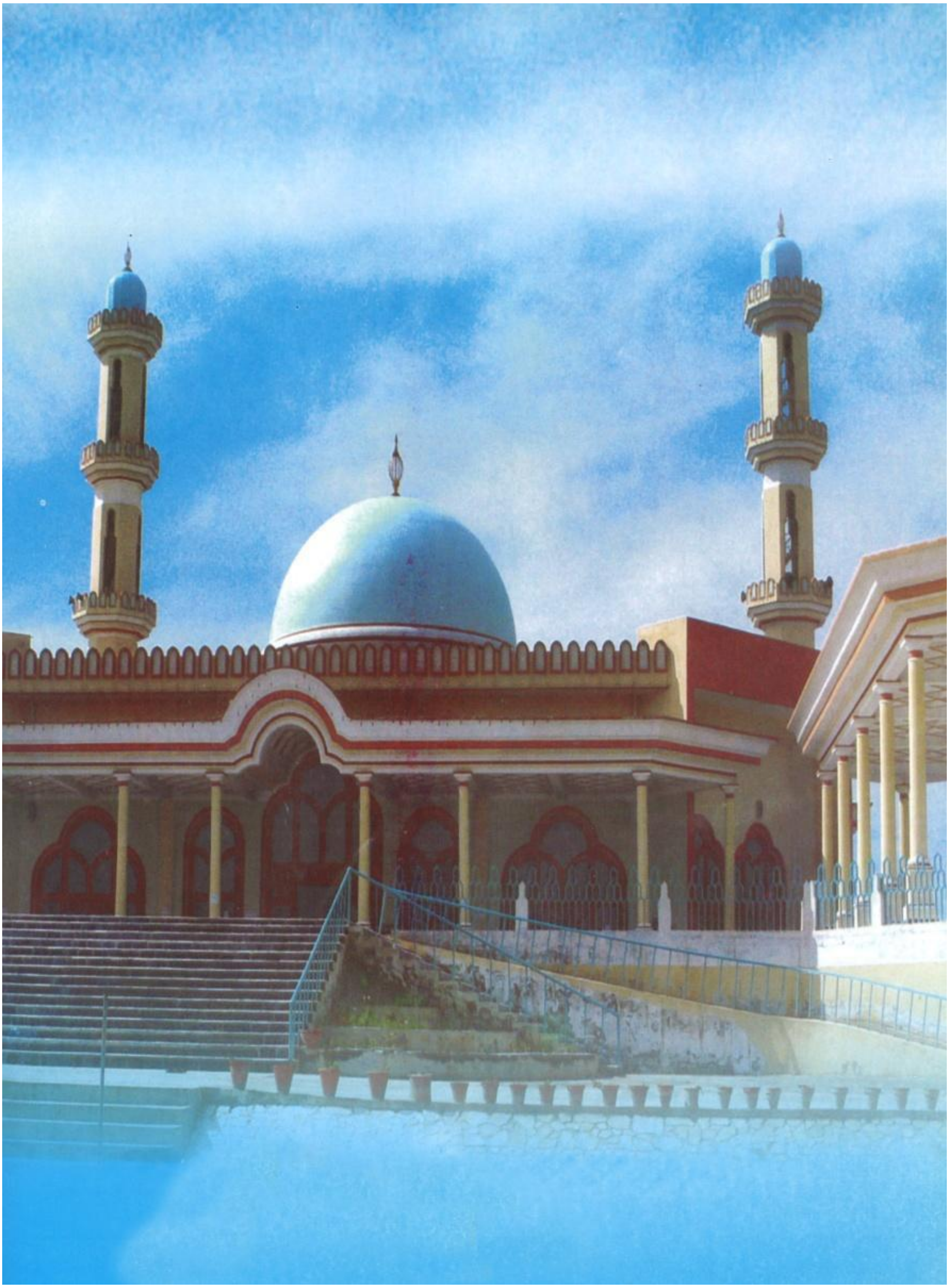

(c) ketabton.com: The Digital Library

الـنجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر

مرستیال «حضرت خان» د دولسم ټولګی شاګرد

اداره په هډه کښی

پته «ننګرهار نجم المدارس

اوه ورځنی پاڼه

په درخصتی د ورځو هره

چارشنبه نشریږی

«اخبار د مدرسی جریانات بیني او

اجتماعي، دینی، تربیوی خبر ورکوی

«مسلمان»

پوره مسلمان هغه دی چه د ژبی او د لاس

د ضرره نی مسلمان ساتلی وی «حدیث»

ګڼه (۱) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د میزان (۳۰) (۱) کال

«مرام»

«سعید افغانی»

دالله په نوم شروع ده چه رحمن او رحیم دی. د کامل صفت ور الله پاک دی چه د ټول مخلوق مربی د جزاء او حساب د ورځی مالک دی نو خاص و ایو چه یوازی تا له عبادت کوو او تنها تا نه معاونت غواړو تږمونږ ته سمه لیاره وښیه د هغو خلکو لیاره چه پیرزوینه دی پری کړی نه د هغو لیاره چه ستا د غضب لاندی راغلی او نه د هغو کسانو لیارد چه بی لاری روان دی آمین

وصلی الله علی محمد و آله و صحبه و سلم اما بعد

د خلکو خدمت تربیه او پوه کول دی که خلک پوه شی هرڅه کیږی د پوهو اهم مسئولیت دا دی چه په ژبه او قلم سره د خلکو د پوه کولو خدمت په پوره پاک نیت ترسره کړی. د نجم المدارس مدرسه چه د مرحوم نجم الدین اخند زاده روحانی ستر مجاهد ترڅنګه ده مرحوم غازی اعلحضرت محمد نادرشاه شهید جوړه کړی. د غه مدرسه ده د صالح خو اعلحضرت المتوکل علی الله محمد ظاهرشاه په روښانه دوره کښی د غه رشد ته رسیدلی چه د ژبی او د قلم په ذریعه د خلکو خیر او فلاح د پاره خپله تبلیغی وظیفه سرته ورسوی. هو د وطن په منابرو او مجالسو په اخبا رونو او مجلو علی الخصوص د ننګرهار په ورځ پاڼه کښی د مدرسی د منسو بینو تبلیغی خدمت هغه دی چه لیدل کیږی په همدغه اساس اوس د «النجم» د اخبار اراده سره د ټولو مشکلاتو منځ ته راغله دا اخبار به یوازی د مدرسی په ګذارشاتو اجتماعی، او دینی، تر بیوی، مسائلو متعلق خبر ورکوی او س به سم دستی په اوه ورځو کښی یوځل د چارشنبی په ورځ بی د رخصتی ورځو قلمی ښو نشیږی د [illegible] مدرسی د پاره نشریږی امید دی چه آینده به د وسائلو د [illegible] په صورت د عامو خلکو د استفا دی نه هم صرفه او د [illegible] تی مونږ به د غه کار کښی د امید وار ی هغه چا سره لرو ښو مره چه مونږ نه د کار او خدمت اراده او ارزو لری هم د ضرورت په اندازه شته دی

«خبرونه»

په نجم المدارس کښی د مدرسی د علماؤ له خوا د پاکستان د حکومت او ضاعو باندی چه په هغه ملک کښی ئی نظامی حکومت روان کړی د وزیرانو او مشرانو بند یانول او د خلکو په اختناق لو بخت دی تاسف او د خورشینی اظهار وشو. د او ضعیت ئی د دنیا د امنطرا باتو موجب د پاکستان د مسلمانو خلکو د پاره ئی د کوم بل ځای په تحریک ځا د شه و بلله.

«سره میاشت»

مونږ خلکو ته د سری میاشتی د مؤسسی تقویه د اسلامی لیاره شونی په مطابق معرفی کوو امید لرو چه د نجم ز بلو د پاره به د غه مؤسسه د معاونت لاس ور کړی

«د معلم د ورځی په متعلق»

په نجم المدارس کښی د پوهنی د وزارت د غه اقدام ته ښه هرکلی وشو وویل شول چه د معلم د اهمیت او قدر دانی په وجه به د افغانستان د آینده نسل تربیه نوره هم قوی شی.

«نوی پروګرام»

سږ کال په نجم المدارس کښی نوی درسی پروګرام عملی شو د دغه پروګرام په مطابق شرعی علو ویل کیږی او حیاتی مضامین

(c) ketabton.com: The Digital Library

« هیله » بناغلی «حضرتخان»

ذه ددی اخبار پر متلق دقا درلوا ناذرت نه هیله لرم چه دخلکو او دجامعی دفایدی او دریڅی سعادت له پاره ئې وسیله وګرځوی موږ دمدرسی منسو بینو دپاره څومره چه دی پاڼی سره په زړونو کښی علاقه او محبت او دلچسپی لرو هغومره دخدمت توفیق هم غواړو. دلوستونکو شوق او ذوق دی د دوی داستفادی موجب دنورو د پاره دی دښو لیاړښونی اساس شی.

« ژبه او لاس » «سعید افغانی»

ژبه او لاس دژوند په اړخونو کښی دډیره پام لرنی وړ ده د ژبی او لاس محرک باید اداره شی دکار او خبرو سنه او بد ترخه او خواږه اکثر په ژبی او لاس اجراء کیږی.

« پښتون قام » « پاچاخان »

پښتون قام ښه قام دی یا د ډیر زما قام دی ځکه ما تر ښه ښکاری دد نیا دحوا دنو مقابله ډیره ښه کولی شی هر راز سختیو ته ودریږی لکه ټیک ماشین او غیر هرمصیبت تو اکتکیږی خویره پیسو ته نرشی تینګیدی.

« تقدیر » مولوی عبدالجید «حمیدی» مدرس

تقدیر تول مصیبت زده او غمجنو خلکو ته تسلی ورکوی پریشانی کا تی خفګا نو نه له منځه باسی. تقدیر خلک دمایو سی نه خلاصوی د اطمینان او امید واری ساحی ته ئې راباسی که سړی ډیر ثروت او غناً خاوند شی د تقدیر په تصور دکبر او غرورنه په خنګیږی او که بیا ډیر و تکلیفونو او مشقتو نو سره مخامخ شی بی صبری جزعه او فزعه نه کوی او د تقدیر په خیال ځانته تسلی ورکوی. آدم علیه السلام باندی موسی علیه السلام تنقید وښو چه ته هغه آدم ئې چه دستا په ګناه سره ستا نوله اولاده له جنته راووته آدم علیه السلام دهغه په ځواب کښی وویل چه ایا تورات زما دپیدا ایښت نه څو کاله دمخه پیدا او ۴ هغه ورته وفرمائیل چه څلویښت کاله بیائې وویل چه تورات کښی دا سی نه دی لیکل شوی چه آدم به دا سی کار کوی؟ موسی علیه السلام وفرمائیل هو آدم علیه السلام وویل نو دا زما کار د تقدیر حکمت و موسی علیه السلام چپ او آدم علیه السلام غالب شو.

« دتقدیر ګناه نه ده » «سعید افغانی»

تقدیر دقدرت کار دی زمونږ وظیفه کار او عمل دی قدرت مونږ ته اختیار راکړی عقل او فکر او اعضاً لرو وسائل هم شته نو که مونږ ښه کار او عمل نه کوو دانو د تقدیر ګناه نه ده

« کار او کسب د اسلام په نګاه » مولوی احمد ګل «مدرس»

« دنبوی حدیث نه »

دحلال کسب طلب فرض دی ښه پاک شی چه تا سو خوری هغه شی دی چه ستا سو دکار او عمل محصول وی که دحضرت محمد مصطفی «ص» ژوند ته ځیر شو او دسیر او احادیثو کتا بونه مطالعه کړو دده علاقه مندی دکار او کسب سره پوره ور ښکاره کیږی د محمد «ص» او صحابه و تجارتونه دستار ۴ مخ په پاڼو کښی ثبت دی د مصطفی «ص» دلویو عادا تو او خصوصیاتو نه دا و چه اکثر به ئې خپل کارونه پر خپله کول په کور کښی هم ځینی دکور کارونه په خپله انجامول. هر قسم روا کار چه ور په مخ کیده بی دکوم عیب او عادنه ئې ترسره کوه. ده دضرورت په وخت کښی د مشا فرینو دکور دکارونه هم رنجامول. هغه چه مشاغل ئې کم وی کولی شی چه دنورو کارونه وکړی مګر حضرت سید الابرار په داسی حال کښی چه په ډیرو مهمو مشاغلو مصروف و دده نه داسی وضعیت دکار او د خلکو سره دکمال علاقمندی ښه بیلګه کیږی

« توکل » مولوی عبدالشافی « مدرس »

چه پر کار او عمل اقدام وشی بیا دنتیجی او ثمری توکل په خدای دا توکل دی نه دا چه څه نه کړو شوت نا سهت پو او دا یو توکل په خدای توکل دکار او فعالیت نه وروسته ځیږ دی که د تدبیر او مشوری نه کار وا خستل شی او سړی بیا بیا هم مایوسه نه شی کار کیږی او که فرضاً ناکام شی مسئولیت ئې ساقطیږی خدای پاک د مشوری نه وروسته دکار د عزم په صورت د فتوکل علی الله امر کړی.

« اعلان »

که څوک په شرعی مسا ئلو کښی دمدرسی نه پوښتنه وکړی که ددفعی او د جرحی په مقصد نه وی مدرسه په د نجم ا لمدارس دعلماؤ په ذریعه سم دخپلو مقرراتو سره ځواب وروئی.

« دی اخبار دپاره »

دی اخبار ته باید ډیر مختصر مګر زیات مفید او متین مضامین تهیه شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنۍ پاڼه

بې د جمعې دوې خوهره

چارشنبه نشرېږي

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر

مرستیال «حضرت خان» د دویم ټولګي شاګرد

اداره په هډه کښي

پته «ننګرهار نجم المدارس»

د اخبار د مدرسې جریانات نشرې او اجتماعي، دیني، تربیوي، خبرونه کوي

«مونږ» «سعید افغاني»

مونږ پښتانه مسلمانان یو اصیل پښتون او مسلمانان او ومه دغه ته ... حقیقي او بجیو دیانت ساتو

ګڼه (۲) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۷) (۱) کال

«سبز تعلیمي کال» «د مدرسي په انجمن کښي اوریدل شوي» «سعید افغاني»

که خدای کول سبز کال د مدرسي د خدمت د پاره زما خیال دا دی ۱ که د مدرسي تعمیر دلیلیو نه تر درسونو پوري ټول منظم وترول شي ۲ که د کتابخانې نه د استفادې د پاره او د اخبارو او جرائدو نه په هغه کتابخانه کښي کوم تنظیم جوړ د ماز دیګر نه خوانه د تفریح په وخت مطالعه په همدغه کتابخانه کښي وشي بیلا به لوي او که په همدغه کتابخانه کښي را دیوهم د استفادې د پاره وي بنه ده ۳ که د یو مختص علمي اخبار په هفته کښي یو ځل خپرولو ترتیب شي او د دې د پاره په هره میاشت کښي افتخاري مدیر او د دې اعضا تعیین شي بنه به وي ۴ که زمونږ په لاس کښي لوخه بیسې را شي تر څو د ځیني اصلاحي او تنظیمي کارونو د پلېش رفت د پاره صرف شي که د انجمن تنظیم د میلمنو د تګ او راتګ او د اسې نور ضروري مصارف چه په بودجه کښي ورسره مساعدت نه لري ۵ په سبز کال کښي مونږ سره دا خیال هم دی که د یو کوم حرفت او صنعت کارخانه د مدرسي سره مناسب وي آلات او اسباب پیدا او کار شروع شي ۶ مونږ غواړو چه په سبز کال کښي د مدرسې د طالبو د حوائجو د تکمیل د پاره چه له یوې خوانه د دوي د استعمالو د شیانو نه ګټه په لاس را شي او له بلې خوانه د دوي مشکلات هم په نظر کښي ونیول شي د یو د کان سرپشته ضروري ده د اد کان به اوس په محدود وي پانګې سره د یو محدود کار په څیر شروع کړو تر څو د آینده د پاره بنه انکشاف پیدا د مدرسي په ګټه تمام شي مقصد دا چه دا د کان آینده د مدرسي د معلمینو او اداري خلکو د مالي بنیې د تقوي د پاره اساس او د مدرسي د پلېش رفت د پاره ممد د طالبانو د مشکلاتو د حل د پاره بد هم په کښي خیال دی ۷ دد دولسم ټولګي محصلین دي هر کال د مدرسي د عمومي اصلاحاتو د پاره غور کوي کو بنبنږ د وکړي چه د مدرسي د بنه والي د پاره د مخکښي کال نه زیات عمومي توجه پیدا لوي نصفت شروع په آخر د کال کښي د خپلو کارونو راپور کلني ټولني ته وړاندي کړي د اکار د اسې صورت لري چه اول تر اوله د دوي سیم ټولګي اعضایو تر بله اخوت، همدردي، حوصله مبنه ګڼ اره عملي کړي او بیا د مدرسي د اصولو تعمیل تقوی خپلو اوضاعو ته بنه تغیر، پاکي، نظافت، د دنیا د اوضاعو ته باخبر تیا، دو ...

«خبرونه»

«د مدرسي د اوضاعو په مناسبت»

۲۹-۷-۳۷ تاریخ وچه په نجم المدارس کښي د مدرسي د اوضاعو په حقله مجلس جوړ شو مجلس ملا سید غریب د قرآن کریم په لوستو افتتاح کړو په دغه مجلس کښي مولوي عبد الشافي مولوي عبد المجید مولوي محمد شریف د مدرسي مدرسینو او مولوي محمد ایاز د مدرسې منتظر دغه ډول نور ملا حضرت خان، ملا عبد الرزاق، «آصف» ملا محمد ابراهیم، ملا شمس الاسلام سید محي الدین «علوي» صدیق الله کړګی» ملا شاه جهان د مدرسي شاګردانو وینا وي او مضامین ولوستل او بنه مفید نکات ئې بیان کړل په آخر کښي «سعید افغاني» د مدرسي مدیر د استاذانو او شاګردانو د اوضاعو نه د رضائیت اظهار او وویلی که څه هم زه د مدرسي په موجوده اوضاعو خوښ یم مګر خو مره چه زمونږ د پاره په کار دی مفهوم باید په دغه آساس قوي قدمونه پورته شي مجلس د وطن د آرامۍ او ترقي په دعا خاتمه ومونده ۰

«بخشش او تحسین»

په دې لیمه د عقرب د معلم د ورځي په مناسبت په جلال کوټ کښي یو لوی مجلس جوړ شوی و په دغه ټولنه کښي د نجم المدارس مدرسین او منسوبین هم حاضر و د مجلس په آخر کښي ځيني د مکاتبو معلمینو ته او مولوي احمد ګل د مدرسي مدرس ته د یوې میاشتي معاش مکافات او مولوي محمد شریف او مولوي عبد المجید او مولوي عبد الشافي او مولوي شمس الرحمن د نجم المدارس مدرسینو ته د تحسینات ... شول ۰

«د داول مخ پاتې»

جنبش د اخبارونو جرایدو سره علاقه او شه
نو زیات مضمون لیکل او د اسې نور ضروري
مسایلو ته فکر او توصیه وکړي که د د ولسم
ټولګي اعضا په وار سره دوه دوه ورځې
دروسه د حاضرۍ په وخت کښې یو څو مختصرې
جملې د اصلاح په چول نورو شاګردانو ته
په لاندې شي الطوس سره بیان کړي بله به
به نوی ئے د پاکۍ او نظافت د نواقصو خ
نیوی د مناسبو او ملي جاسوسۍ پښتنه ۲ په
صنوفو کښې یو تن بل سبه اخلاق ګذاره ۳
ددرسو د اهتمام دپاره غور ۴ د لیلیو
د تنظیم او ترتیب سپښتنه او توصیه
۵ دد دورو خو په ظرف کښې چه کوم ناوړه
حرکات د متعلمینو له خوا حس شوي وي
مجمل په کنایۍ طرز سره یو کول او توصیه
۶ د حاضرۍ دپاره عمومي وصایاوی ۷
د مدرسې د پیشرفت دپاره د ټولو شاګردانو
د الو د عقیدت په وسعت سره توجه ۸ اخبار
شوق ۹ د موضوع او جماعت، تقوی او پرهیز
ګارۍ اهتمام ۱۰ د کار او عمل دپاره په ځېل
وخت کښې توجه ۱۱ د مدرسې د تعمیر د آبادۍ
دپاره د چلولاسو نور د قوة نه هم کار اخستل
زما د دغه مطلب د سبز کال دپاره یقین لرم چه
یوازې زه په ځپله ترې سره کول نه شم که زمونږ د مکتب
د منسوبینو له خوا مساعدت وی اسید دی چه
مدرسه به د دغه افکارو په تعمیل د عقی امید
واري سره نجا بخه کړي د اهم باید ووایم چه
زه د مدرسې د سطحې د لوړوالي او د اسلام د
ددین د خدمت دپاره نور مسئولیتونه او وظایف
هم لرم امید کوم چه د دغه مطالبو تې سره کولو
دپاره زمونږ د هر وخت اخصار ضروري د[illegible] ګڼل شي بایئ.

«اعلان»

که څوک په شرعي مسایلو کښې د مدرسې نه پو
ښتنه وکړي که د دفعې او جهې په متصل توي
مدرسه به د نجم المدارس د علماوو په ذریعه
سمه د چلو مقرراتو سره ځواب ور وادي.

«د دې اخبار دپاره»

دی اخبار ته باید ډېر مختصر مګر زیات
مفید او متین مضامین تهیه شي.

«د وخت اهمیت» مولوی شمس الرحمن «د مدرسه»

ښکاره او هویدا ده چه هر وخت خاصه او جلا قدر او اهمیت لري او هر کار د ځېل مخصوص وخت پورې موقوف وي. په ځوانۍ کښې تالاش شوق او ذوق حرکت او حرارت وي په زوړ والي کښې بیا بل رنګه حال جلا افکار او سنجش وي. د روغتیا مرتبې او وخت ته د نا روغتیا مرتبه او وخت نشي رسیدلی د مال اري او هستۍ وخت باید قدر وکړو د غریبۍ وخلو غمه وخوړو او د اځکه چه د غه مرتبې ته د فقر او ناتوانۍ مرتبه نشي رسیدلی. مونږ چه ګورو د انسان عمر ددې ټولو ټولو لا نو او بدلا لو سره اخته دی د انسان عمر او ژوند دومره ډک توب نه لري ځوانۍ بیل بیل مناسبات لري د انسان د عمر نه چه لمحه یا ثانیه تیرېږي هغوموه د انسان د خود عمر مدا کمېږي نو باید هر انسان ځېل عزیز عمر لا ادبالی ونه شمېري د بېلې بېلې زمانې ځنې ځنه استفاده وکړي لکه چه رسول «ص» یو صحابي ته فرمایلي دي غنیمت وګڼه پنځه څیزونه د پنځو نورو څخه ځوانۍ ځېله د زوړ والي نه د روغتیا ځېله د نا روغتیا مرینت او توانائي ځېله د فقر او ناتوانۍ نه فراغت ځېل د مشغولتیا نه ژوند ځېل د مرګ نه.

«وطن» «آسف» د دولسم ټولګي زده کوونکی

حقیقت دا دی چه د وطن مینه د هر چا نه زیاته ده د امینه داسې څیز دی چه لوی لوی خلک حتی پیغمبران هم ترې خالي نه شي حضرت محمد صلی الله علیه وسلم کوم وخت چه د مکې شریفې نه هجرت کولو نو د تنګ په وخت کښې ئې لیدله سوره ته مکې معظمې ته داسې خطاب وکړو چه که زه د ستا د اهل نه لاس نو وتلی نو هیڅ کله به زه له تا څخه نه واي جلا شوي. د وطن مینه او محبت د ایمان څخه یو جز شمېرلی شي نو ښایه پدې اساس مونږ باید دې ته ډېر متوجه شو چه د ځېل ګران هیواد په آبادۍ کښې زیار او زحمت وباسو که څوک غواړي چه د وطن د ترقي دپاره چوده تیاري او چارې وسنجوی باید د هر څه نه د وطن د خلکو سره ښه رویه وښیسی که مونږ غواړو چه مملکت مو په مترقي ممالکو کښې وشمېرلی شي باید چه په ګډه سره د وطن د خیر دپاره ملاوې وتړو او ذنا او په اخلاقو ځنځان او نورو ته د نجات وسایل برابر کړو او پر نیستانۍ په چول سره د ورورولۍ او وحدت لاس ته ورکړو په دې وخت کښې ټینګ ورکوم چه زه مونږ ګران هیواد به د نړۍ کا میابو ممالکو وګرځي.

÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ د النجم ÷ په ÷ حق ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷

ای ګرانو لیکوالانو ÷ ای د مینې پښتنګانو ÷ ای د خاوري خاوندانو ÷ ای با فیضه ادیبانو
چه له خاوري ترې باندې ÷ مال او سر ځنې تیرېږي ÷ د علم مخ ته ودې یېږي ځپلو
وسینو کښې لغږېږی ÷ غیرت منو افغانانو ÷ د غه نوی خوب اخبار ÷ په النجم دی
یادګار ÷ مضامین ئې مزه دار ÷ که دی لاس که اشعار ÷ مبارک دوی پوهانو دا
خبار به نوکا خدمت کړي ÷ خیرخواهي به د ملت کړي ÷ او ازونه به اوچت کړي
خلک به پوره له غفلت کړي ÷ ښه د هېر دی محبانو ÷ په کښې شته پند او حکمت
درس د دین او دیانت ÷ اچي روح کښې تقویت ÷ ښه خبرات او نوي نهضت
فدا یانو صادقانو ÷ که څه هم ښې جرېل ئې شته ÷ ښه د فکر ښکلي شته ÷ ددې نیاتی نه
دوه دری شته ÷ خارجي او هم دی شته ÷ تل ئې ګوروی پوهانو ÷ علوي رښتیا هم
[illegible] ده بخریانه جبه د ناده ÷ [illegible] ÷ [illegible]
[illegible]

چلوونکی: سعید افغاني ٭ د نجم المدارس مدیر
مرستیال: حضرت خان ٭ دولسم ټولګي شاګرد
اداره: په هډه کښې
پته: ننګرهار نجم المدارس

النجم

اوه ورځنۍ پاڼه
په ورځني دوره خوره
چارشنبه نشریږي

د اخبار د مدرسې جریانات نشوي او اجتماعي، دیني، تربیوي، خیروني کوي
ژوند ٭ «سعید افغاني»
ژوند یوه معنی ده دا معنی هغه حاصل کړي څوک چې او د جهان په فکر پاک عشق حرکت او جنبش ورنوي

ګڼه —۳— چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب —۱۴— —۱— کال

٭ امید واري ٭

«حبیم کاکړ»

موږ د دغه اخبار ته نهایت خوش بین یو او دا ځکه چې د علماو په غاړه تبلیغ او امر بالمعروف دی او د تبلیغ لپاره هم دوه جنبې لري خوله او قلم دوی دي نو چې د نجم المدارس ملا نو ټول علماو د قلمي تبلیغ لپاره هم تقویه او ترسیدي شي د النجم د اخبار کار شروع شوی ګمان کوم د دا اخبار که څه هم اوس د مدرسې د مدرسینو او متعلمینو لپاره خپریږي لاکن د وسائلو او شرایطو د پوره کیدو په اثر کیدای شي چې د مدرسې له دواړه عام اخبار او د خلکو د دیني خدمت په لیاره کښې یو مؤثر قدم شي او هر ځای ته ورسیږي د النجم د لید ونه معلومیږي چې د النجم اخبار دیني تربیوي اجتماعي شیان خپروي او د مدرسې جریانات او پرځو تنګ باندي نظر اندازي او د علماو او د خلکو په افکارو کښې د یو والي او همکارۍ لپاره کار کوي څو ټول په یو فکر او متین عزم سره د حکومت او ملت د خیر او بهبود لپاره کار وکړي همدا رنګه معلومیږي چې د النجم اخبار غواړي چې ډیر علمي مضامینو سره د خلکو افکار تنویر او روښان کړي او بد رسومات او پراګنده خرافات د خلکو نه لرې کړي او د اسلامي دین په اصلي اساس او رښتیا لیاره کوم چې د هر چا د خیر لحاظ په کښې وي خلک روان کړي نو په دې ملحوظ دا اخبار زه یو مبارک اخبار او نوعالي مطلب او هدف لري نو مي باید هر څوک دې اخبار ته خوش بین او د تقویې لحاظ ئې وساتي

٭ خدایه ٭

د پښتون د کامیابۍ لپاره خدایه
د پښتون د نیک نامۍ لپاره خدایه
دا النجم ښه اوچت او ښه بالا کړې
د پښتون ملت د ګارې لپاره خدایه
چې ټول کړي پښتانه په یوه لیاره
ډیر مینځو کښې همکارۍ لپاره خدایه
دا النجم واسطه او ذریعه کړې
د پښتون د غمخوارۍ لپاره خدایه
دا النجم لکه نجم ښه رڼا کړې
د حبیم د دې زارۍ لپاره خدایه

«محمود افغاني»

٭ ژوند ٭

په بدن کښې د غوښې یوه ټوټه ده چې صالحه شي ټول بدن ښه کیږي او که فاسده شي نو ټول بدن فاسد یږي یا خبرا وشئ چې دغه ټوټه زړه دی ٭ حدیث شریف ٭ زړه د روح مرکز دی او په ټول بدن باندې ریاست لري د زړه اصلاح په علم سره اخي او د علم اندازه په عمل کښې معلومیږي هغه عمل په کار دی چې د خیر او بهبود اندازه ورسره د خدای «ج» د رضا موجب د ځان او د خلکو په دنیوي او اخروي تقوی او پرهیزګارۍ د زړه کارونه ښه کړي او زړه ښه سلوک هم د زړه اړه ده او عزم غواړي د ځان او د خلکو د بهبود لپاره هغه هغه زړه کوي چې د انسانیت په رڼا روښانه وي د زړه ځان روښانه روښانوي نو نیت پیدا کوي او پوهه مینځ ته راوړي ٭

٭ پوهه ٭

هغه خلک پوهیږي چې د ځان او د بل د خپل او پردي په پېژندلو او پالنو بنه کښې کښې خطا نشي هغه قوم حتماً مخ په وړاندې ځي چې د ژوند په اسرارو پوهلوي او وارو په ګټو د خپل اساسي هدف تعقیب وکړي هغه ملت د ژوند حق لري چې د دوی د ذهني انکشاف د راتلونکې او مستقبل په سنجولو کښې د استدلال او د منطق د تعمق او د ژور فکر په بنا روان وي داسې نه چې کور کورانه تقلید او هر څه ته په سطحي نګاه کتل وي هغه علم په درد خوري چې د ضرورت او د خیر اندازه ورسره داسې نه چې چېتې خوشې ترڅه دل او ځان سنبودل وي هغه کار ته باید اقدام وشي چې د بوالهوسۍ نه بهر ځان او د خلکو د ښیارانه خالي د عصر او زمان مستند ایجابات او د ملت معقول عنعنات ئې ومني هغه پوهان باید د خلکو معلومات وسنجوي چې د خلکو د ذهني استعداد اندازه للوي شي هغه وخت باید خبره وشي چې تاثیر وښي د خلکو سره باید هغه وضعیت ونیول شي چې په یو قرار تر آخره ئې وچلوي هغه خلکو ته باید موقع ورکړي شي چې د علم او پوهې په مساوي ډول او وجدان خاوندان وي د هغه شخص باید قدر وشي چې ډیر خیر او نفس د جامعې په خیر او ښه کښې ګوري هغه ډاکټر او فیلسوف دی چې د قوم په درد د یوه د محیط د اوضاعو په مناسبت د د صلاحاتو چاره وکړی شي د قوم او د وطن بنیادي خیر خواه ورته پوهه، اقتصاد او صحت دی نو په دې ملحوظ هغه قوم او وطن کامیاب او موفق دی چې په دغه درې واړه شقونو کښې د کار خلک په کار اچوي

«سعید افغاني»

(c) ketabton.com: The Digital Library

« محبت » حضرت خان

محبت یوه د زړه پورې خوږه کلمه ده چې معنی ئې د
لوړ چا ، یا یو شي او یا یو کار سره مینه ، رشته
او علاقه لرل دي د انسانیت حقیقي تکامل او پوره
والی په محبت سره راځي په نړۍ کښې هغه څوک
هدف او مطلوب ته رسیدلی شي چه د خپل هدف
په لیار کښې په محبت سره قدمونه پورته کوي هر
چاته چه په خپل کار کښې محبت وي نو کار ئې
بې تکلیفه او سنه انجامیږي هو دغه په کور
کښې هم د افرادو محبت د کور د انتظام دپاره
زیاته گټه رسوي او بیا په یو کلي او قریه کښې
د خلکو یو تر بله مینه او محبت دغه کلي او قریه
ته د نیک نامي او ښه والي لوی وسیله
گرځي د یو قوم او ملت لوړتیا او پرمختگ
د محبت له پلوه حاصلیږي په خلکو کښې اتفاق
او یو والی هم د محبت څخه زیږیدلی دی او انسانا
ت نیښتي لري دا چه محبت سره هرڅه کیدای
شي او دهر څه دپاره یو اغیز عامل او قوي
محرک محبت دی دلیتیا محبت یو قوي محرک دی
مگر دومره لازم دی چه د محبت مناسب ځایونه
وپیژنو او په دغه اساس د محبت قدمونه پورته کړو

معاونت « سلطان عزیز »

وتعاونوا علی البر والتقوی ولا تعاونوا علی الاثم والعدوان واتقوا الله ان الله شدید العقاب - قرآن کریم
دانسان د ژوندانه لوی او دگډ ژوندون موضوع
یوه مهمه او یا یوه مسئله ده لوړ دی ضروري مسئلی
د حل دپاره الله (ج) حکیم حقیقي د تخلیق آیات په
ذریعه لیار ښودنه کړي او د ارشاد ئې فرمایلي چه
مطلب ئې دادی د ښو کارونو په کولو او د بدو کا
رونو نه په ځان ساتلو کومک او مدد کار
کوي په گناه کولو او تجاوز باندی یو تر بله مرسته
او معاونت مه کوي خدای پاک خپل دا هدایت
سته تقویه کوي او وائي ودا ډیري د الله (ج)
څخه او دا خبره چه یقینا الله پاک ډیر سخت
دی د عذاب له پلوه) یعنې بدي مخلوق هدایت
د داسې لوی مقتدر ذات الله (ج) باندی عمل
وکړو نو یقینا مونږ د دائمي سعادت دپاره یو
تر بله د اصلاح خیال او تعاون هم ضروري دی هغه
وخت چه ټول خلک اصلاح شي بیا کیدی شي
چه دا مشترک او دهر یو ځانته پیټي هم
ترلو مطلوب منزل پورې ورسیږي .

اعلان

که څوک په مشرقي مسایلو کښې د مدرسې
نه یو منتنه وکړي که د دفعي او دې چې
په مقصد نه دی مدرسه په د نجم العلما
رسمي د علماو په ذریعه سره د خپلو مقص
دونو سره ځواب ورکوي ئې

« حصیله »

مونږ عوارد چه د نجم الدین اخندزاده
صاحب ستر مجاهد د سکوالکو په حقله
څه ولیکو که چاته د ده د ژوند
انه د حالاتو او د ده د غزاگانو
او د ده د مبارزو او مخلصا
نو په متعلق موثوق معلومات
وي هیله کوو چه په دغه لیار
کښې مونږ سره معاونت وکړي

دي اخبار دپاره

دي اخبار دپاره بايد ډير مختص
مگر زیات مفید او متین مضامین
تهیه شي

« حمدالله دره نوري »

همکاري

هر قوم او ملت د خپل اجتماعي ژوند د ښکلي پیولو او د ټولو ننگونو د پورته کولو لپاره همکاري او یو تر بله مرستې او لاس ورکولو لپاره
په هر وخت کښې ضرورت حس کوي هو د تاریخي خبرونو له مخې څرگنده شوی ده کوم محیط او جامعه کښې چه د همکاري روح قوي
شوی او ددې په مذاق خلکو کار کړی هغوی د ترقي په لیار کښې ډیر قوي قوی گامونه اوچت کړي او په الزومند اند طور سره
خپل مقصود منزل ته رسیدلي دي بالمقابل له دې بې بها نعمت څخه بې برخې او پس پاتې طبقات د فنا خوا ته روان د فلاکتونو په
پاتو د سر پا په کښې غرق د فلاح او نجات ذواو گلزار څخه ورک شوي دي له همدې امله اسلامي قوانینو د لفظي همکاري
ته پوره توجه او پام لرنه کړې ده او د همکاري د خیال ساتلو په باره کښې ئې ښه اکید اشارات صادر کړي دي ریښتیا ده چه ځان
له یو سړی او یا یوازي یو انډام ټول کارونه هیڅکله نه ترسره کیږي ځکه چه د انسان حیاتي درنه د حیات ډیر ښفوتونه اعتبا
جات لري او هر شي ضرور صحیح کارکونکي غواړي چه دا ټول بیا په کره سره د همکاري د لیاره نه خپل حقیقي مرام او مقصد ته په
موفقانه صورت سره ځانونه ورسوي انسان د اسبابو په عالم کښې زیږیدلی او د اسبابو په واسطه ژوند کوي دی هیڅکله نشي
کولی چه ټول شیان خود سره پې د کوم اسبابو او شرایطو څخه مفت پلاس راوړي بلکه ده دپاره دهر څه د تخلیق د هر شي د منا
شیوا او مصادرو پیژندنه ضروري ده د همکارۍ دپاره دا د وه شیان ډیر اهم او ضروري دی ۱- د مطلب یو والی ۲- یو تر بله
اعتماد نو باید مونږ کوشش وکړو چه یو تر بله په خبرو ځان ښه پوه کړو او د اعتماد وسایل برابر کړو که د لته موجوده حالت ته
نظر وا چوو مونږ مجبور یو چه د همکاری دپاره پوره اهتمام وکړو ځکه چه قوم ملت او حکومت کامیابي او کامیابه همکاري نه مونده
نه شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر — اوه ورځنی پاڼه — د خپار د مدرسی جریانات شیی او

مرستیال «محمد فتح خان» د دولسم ټولګی شاګرد — پی د رخصتی د ورځو هره — اجتماعی دینی، تربیوی خبرونې کوی

اداره په هډه کښی — چارشنبه نشریږی — «بیداری» سعید افغانی

پته «ننګرهار نجم المدارس» — خو هره چه غواړو بیرته خدمت وکړو هغو هره باید پوره بیدار او سو ویده ونوره او ویده بارو وی.

ګڼه (۴) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۱) (۱) کال

«مصلح او مجاهد»

سعید افغانی

د دغه عنوان لاندی غواړم چه د ملا نجم الدین اخند زاده صاحب سوانح چه په خپل وخت کښی زیات مصلح او د انګلیسانو په مقابل کښی په کلکه جنګیدلی بیان کړم.

«دده اجمالی پیژندنه»

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب د امیر عبد الرحمن د پاچاهی په وخت کښی یو دلوی اعتبار خاوندو. دغه شاه دی سره د ما ذونا فود کابل په بنار کښی بندی کړو. دی د بندی خانی نه په یو خاص ترتیب سره په مشرقی وتښتید او هلته د صوبی مشرقی په سرحد کښی د مهمندو په سیمه په ژړوبی او چمرکند کښی اوسید او د انګلیسانو په مقابل کښی په جنګید. دی بیا د امیر حبیب الله خان د پاچاهی په وخت کښی د هغه په خوښتنه او اعتماد بیرته افغانستان ته راغی او د ننګرهار په ولایت کښی د جلال کوټ نه سره په جنوب د هډی په قریه کښی اوسید. ده د هغه پاچا په عمر کښی د یره د اسلام د دین اساسونه محکم کړل او هری خواته ئی دینی او ملی خوری شوی او دی د درسی لوی شخصیت خاوند شو چه په ټول افغانستان کښی ده د خلکو په عقیده او حاکمیت دړلوده د غه ملی شخصیت د همدغه امیر حبیب الله په وخت کښی ۱۳۳۰ ۱۳۲۱ هجری قمری کال او چه د اجل داعی ته لبیک ووایی.

په دی حساب دده دوفات تاریخ (مقبر غازی) دی. دده مزار او مقبره د هډی په قریه کښی دی او د اعلی حضرت سردار محمد داود د افغانستان د صدر اعظم په اهتمام بښه جوړ شوی دده هدیره د ټول مشرقی او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پښتونستان د خلکو د عقیدی ځای دی.

«پوښتنه»

اداره

مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شی؟؟؟

یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱) «ځواب»

سعید افغانی

د مدرسی دپاره د همکاری خیال ضروری دی تر څو علما او د خلک خیرخواه او مفید و پیژنی.

(۲) «ځواب»

محمد نواز ددار الحفاظ مدرس

د مدرسی د پیشرفت دپاره هرڅه نه مخکښی تقوی ضروری ده ځکه چه اسلام په تقوی او پرهیز ګاری سره پیشرفت کړی دی.

(۳) «ځواب»

مولوی احمد ګل د نجم المدارس مدرس

مدرسه به هله مخ په وړاندی لاړه شی چه په دی کښی درسی افراد تربیه شی چه د دین او جامعی د دردونو دوا شی یعنی بښه تربیه ...

(۴) «ځواب»

مولوی عبد المجید نجم المدارس مدرس

زما په خیال چه د مدرسی د ترقی دپاره داپه کار دی چه مدرسه دوی برخی شی یوه رسمی او بله ملی چه یوه برخه د حکومت په مرسته او دویمه برخه د ملت په مرسته مخ په وړاندی لاړه شی.

(۵) «ځواب»

مولوی شمس الرحمن د نجم المدارس مدرس

د مدرسی د مخکښی تلو دپاره ۱ باید چه په ما بین د منسوبینو د مدرسی کښی اتفاق او اتحاد وی او هم یو مدرسه خپله وګټی ۲ د خلکو سره علاقه پیدا کول او د خلکو د ذوق سره سم مناسب اصلاحات کول په کار دی.

«جهان»

شاه جهان دلیور لسم ټولګی شاګرد

حقیقة که بشر د ذره په سترګو د جهان په دی لویه او ازاده فضا کښی نظر د رچوی او د عقل په ذره بین کښی په دقت سره کتل وکړی نو خود به خود به وپوهیږی چه جهان ئی په کومه اندازه وړاندی تللی او په دی به هم و پوهیږی چه د د حیات په ټولو خواو کښی ترقی چه ئی بړون په جهان کښی لیدل کیږی په هغه او د غه په لاس راغلی؟ ئی چه جهان کښی هغه شیان موجود دی چه هغه زما نه مخکښی د بشر عقل نه منل د نمو نی په توګه لکه رادیو، مصنوعی سپوږمۍ او داسی نور چه زمونږ د نیائی د وجود څخه بی خبره پر ته وه موږ پوهیږو چه د غه نعمت خلکو منبع ته راوستلی او د انسان عقل او کنجکاوی، کار او عمل د و مدارج طی کړی هو کار او عمل لوی منزلت لری زمونږ ټول مطالب زمونږ د حرکت پوری مربوط دی که موږ غواړو چه د جهان سره مساوی ژوند وکړو نو لازمه ده چه په کسب او کار کلکی منګلی خښی کړو. د ابه د مروت څخه نری چه د بل چا د سعی او عمل په محصول باندی ژوند وکړو.

«د جهان دپاره»

اداره

موږ تو هم ژوندی یو موږ هم د جهان په یوه ګوټ کښی ژوند کوو نو موږ ته هم په کار ده چه د جهان د دی ګوټ د رفاهیت خیال وساتو زمونږ د وطن د ارامی د دنیا او د جهان د ارامی په مسایلو کښی پوره لاس لری نو مینا ید موږ د ځان او د نورو جهان د خلکو د ارامی د پاره کار وکړو نوره دنیا هم باید د دنیا د دی ګوټ د ارامی دپاره د جهان د ارامی په لحاظ د پوره معاونت او مرستی نه کار واخلی که د انسان یو فرد نا رامیږی او مرور وی نو د انسانانو د نا ارامی موجب ګرځی نو موږ باید ځان او جهان ته متوجه شو ځکه چه لازمه ده باید متوجه شو.

« مبارک »

صدیق الله
ککړکی

دغه عزم او دا کار شه مبارک
د النجم دا اخبار شه مبارک

چه غفلت ځنی راولیښ قوم او تیار کا
دا خدمت او دا کردار شه مبارک

چه غرض ئی د اسلام لاره ښودل وی
یو قدم په دغه لار شه مبارک

د افکار او د روزنی درس پر را کړی
هر یو درس ئی په بار بار شه مبارک

پښتنو ته به د علم رڼا ورکړی
دا رڼا او دا انوار شه مبارک

د ادب او اجتماع لار کښې قدم دی
دا قدم او دا رفتار شه مبارک

سعادت چه د خپل قام او وطن غواړی
د « سعید » دغه افکار شه مبارک

د صادق دعا قبوله کړه ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک

« د النجم خدمت »

شمس الاسلام
« شمس »

دغه اخبار چه د النجم په نامه خلاندهٔ شو یو سړی یا دیری ددی اخبار د معنا میندل لید و نه معلومیږی چه د وطن او د اسلام د ترقی او خیر خواهی په مقصد منځ ته راوتلی دی . دغه اخبار که څه هم اوس د گوتو د زحمت نه او دیو قلمی اخبار په څیر خاص د مدرسې د خلکو د تربیې په نیت دی مگر امید کو چه انشاء الله د اسبا بو د برابریدو په وخت به د تحول دولت او ملت د خیر خواهی په مطلب د عام المنفعة غټه نمونه وگرځی ځکه چه دا اخبار د تحول مشرقی د علماؤ د مرکز د نجم المدارس نه خپریږی او د هغو منلو علماؤ د ارشاداتو محصول دی چه همیشه د ملت او دولت د خیر او اصلاح په متعلق دیوی مجربی نسخې په څیر معلومیږی هو د مشرقی ټوله خلک عقیده لری چه د نجم المدارس علماؤ د ملت او حکومت د دوامی او نهضت د پاره همیشه د مجاهدی په لوی میدان کښې لیدل کیږی . د دوی د ملت او حکومت په منځ کښې بهترین عناصر دی دوی د خلکو د خیر او بهبود په ملحوظ په ځان د بیرونه او تکلیفونه گاللی او گاللی به ئی ددی اخبار د خدمت د پاره هغه علما کار کوی چه په دغه مملکت کښې [redacted] قوی قومی رښتی او د انسانیت په نه گر کښې د برپالی تو ب نښانی لری موږ هیله کو چه د همیش د پاره د نجم المدارس علماؤ خپل د تبلیغ مجربی نسخې د عوامو په مواقق د دغه اخبار په د سطر په کار ۴

وظیفه

مولوی محمد ایاز
د نجم المدارس متعلم

الله پاک هر انسان ته سم د پیدایښت سره بیله بیله وظیفه په غاړه کړی او سپارلی ده مگر د ومره خبره باید و منل شی چه قدرت د هر یو وظایف مختلف او د هغه د توان په اندازه تا کلیدی کړ موږ د وظیفی د انجا مولو اهمیت ته ملتفت شو او د ومره به را ته ظاهر او ځلانده شی چه کوم انسان د لوی نوم او نښان او عزة خاوند شوی او یا د خدای په در د لیار کښی ئی د منزلت مقام نیولی دا محض او محض د خپلی وظیفی قدر او د ایفا کولو برکت دی د بشتیا هر څومره چه سړی د خپلی وظیفی په حقله توجه وکړی هغومره به د دواړو سعادت سره مل چه کیږی د لته باید د رهم وویل شی چه د وظیفی انجامول او سرته رسول هله پوره کیږی چه سړی ځان ددی لایق کړی چه یو اندازه اختیارات او اعتقاد منځ ته راولی او که نه د وظیفی انجامول ضرور د مشکلاتو او یا د نا کامی سره مخامخ کیږی محض اختیارات که څه هم تر د خود سری سره یو ځای شی د عقل او تدبیر په بنا نه وی او کوم پروگرام ونه لری زما په فکر د اسې هم په کامل صورت سره نشی کامیا بیدلی که غواړی چه تاسی خپله وظیفه سم درسوی او کامیاب شی نو باید چه د عقل او تدبیر په نر کار واخلی او یو صحیح او معقول پروگرام جوړ کړی د وظیفی د پاره وخت پیژندل او د مصلحو خلکو مشوره هم ضروری ده موږ باید د تدبیر خلک وپیژنو او وظیفه هم هغومره چه وی وسنجو او مایوسه نشو کار وکړو او په رښتیا پاک نیت د خلکو سره په یا کی ګذاره او وفا د وظیفی مشکلات حتما حل کوی .

« اعلان »

موږ غواړو چه د نجم الدین اخندزاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله خه ونیکو کرچا ته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د ماذوناتو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیار کښی موږ سره معاونت وکړی

۴ واچوی او خپل تبلیغی وجائب د عمومی منفعت د پاره دریغ نه کړی . موږ هیله کو چه مقتدر خلک د اسی عام المنفعت اخبار ته د چاپ کولو وسائل برابر کړی .

د النجم « اداره » د بناغلی « شمس » او « ککړکی » نه ددی مضمون په استولو چه دیو ښه خیال په ساحه کښی ئی لیکلی تشکر کوی امید دی چه په دغه لیار کښی به خیرخواه عناصر وسائل برابر کړی

(اداره)

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوهم ټولګي شاګرد

اداره په هډه کښې
پته «د ننګرهار نجم المدارس»

اوه ورځنۍ پاڼه
بی درخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږی

«اخبار د مدرسې جریانات ښیي او
اجتماعي، دیني، تربیوي، خبرونې کوي
«تدبیر او مشوره»
انسان که څه هم پوه وي بیا هم نه پوهیږي نو
لازمه ده چه تل په ټولو کارونو کښې بې تدبیر
او مشورې نه منقاد شي.

ګڼه (۵) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۸) (۱) کال

(۲) «دده تفصیلي پیژندنه» سعید افغانی

د نجم الدین اخندزاده صاحب رحمة الله علیه د مفصل پیژندلو د پاره په کار ده چه په لاندې ډول سوئي وپیژنو
۱ دده عمر او حیات او تواره ۲ دده هویت قوم او نسب ۳ دده اصلي او فرعي مسکن ۴ دده تحصیل او علم ۵ دده تصوف
۶ دده جهاد ۷ دده د شهرت اندازه او کارروائي تر مرګه پوري ۸ دده مشهور ماذونان او منسوبین ۹ دده د
مرګ نه وروسته شهرت او تاثیرات
مګر ډیر تاسف دی چه دده دسي لوی شخصیت چه د ټول حیات ګذارشات او حرکات ئې نهایت متانت او جدیت سره ګي بري. هغو مره چه ویل کیږي او وینیل کیږي او یائې وینو په دغه اندازه دده د سوانح دیکلو د پاره چا کوښښ نه دی کړي په دغه حقله زمونږه ګیله دده د معقولو منسوبینو نه کوم چه په خپل وخت کښې نهایت منلي تیر شوي زیا تره یو ازې د ملا هوطي اخند نه هغه هم مرف دده د سوانح عیظو نه کړه مګر نهایت ناقص لیدل کیږي او بس. بهر صورت که اوس هم زمونږ په لاس کښې مطلوبه معلومات راشي امید دی چه څه نا څه خو به تري جوړ شي او د آینده د پاره به ګونډي په دغه از او دده پوه عقیدت مندان کوښښ وکړي چه زمونږ د هدف نارسیده مطالب تکمیل او پوره کړي باور کوم چه په دغه لیار کښې سعیه په دده د عقیدت مندې سند ثبوت وي ۲ زمونږ په لاس کښې تحریري اسناد ډیر کم دي کوم تحریري سند چه زمونږ په لاس کښې شته هغه یوازې دده د فوت تاریخ ښیي چه په «۱۳۲۰» او یا «۱۳۱۹» هجري قمري کال کښې فوت شوی چه دده نه دده د ټول عمر اندازه نشي معلومیدلی مګر شفاهاً مونږ ډیر رویله چه اخندزاده صاحب دیا کلو په حدود کښې اندازه کیدلی شو خلک وائي چه ښه قوي وجود ئې درلوده مګر د ریاضت او تقوي په وجه نحیف او ضعیف شوي وختي چه د ډیر ریاضت په وجه دده دلا سو ګو نه شنه شنه بلیدل. وائي چه دی ښه خوش قواره چه سپین او په اوچلي باندې شین خال هم درلوده او دده د شین تنګي خال شهرت زیات وو دده رنګ او قواره یا تا ثیره هیبت ناکه وه دو دیره په خلکو دده رعب ولید مګر په عین وخت کښې مشفق او مهربان هم وو. دده د حیات ټول په حرکت کښې تیر شوي معلومیږي چه دده په ضمیر کښې یو درسي اور
«باقي په دوهم مخ کښې»

«بیداري» محمود د دوهم ټولګي شاګرد

که څه هم په دنیا کښې د بیداري او اژو نه پوره ته کیږي او دا چه تا و درځ اکثر خلک یو اند ازه پوه او بیدار دي مګر بیا هم باید د بیداري په حقیقي معنی پوه او اصلي هدف او مرام ئې وپیژنو ځکه اکثره بیداري نفس چالاکي او یا پوره ننګ څودنمائي نه ده بیداري دیته نه شي ویلی چه سړی د نو کسب او یا د کوم شخصي کمال خاوند یا په یو ډول سره خانګه هستي او مال پیدا کړي. دی په خپلې بیداري کښې د جامعې او د وطن او د قام د پاره خیال وند ساتي. هو هغه کار چه د عام خلکو د خیر سره مصادم واقع کیږي او د اصلاحي قانون نه تکا د سوی بیداري لا څه بلکه د جهل په تورو پردو کښې غافلانه خوب کول دي هو بیداري یوازې پوهه ده چه د بشري نقیصو محک او د عمومي هو سائي موجبه ده اوس که سر دقت وکړو نو تا بتده شوه چه حقیقي بیداري څه ډول څیز دی چه د علم او پوهې دلارې خپل ضروریات حس او د پوره کولو اسباب ئې وسنجولی شي د هر چا حق د ټرملوم په هیڅ ډول سره ئې تلف او پایمال نکړي متر او کسي وپیژني د حقوقو احترام او د تاریخي شخصیتونو نه د جامعې په اصلاح کښې ساعي د بشر د هوسائي او رفاهیت اسباب پیدا کړي خپل رفعت او ترقي د جامعې په ترقي او تعالي کښې وګوري په آخر کښې د خپلو پوهانو او بیدارو ملګرو څخه دا هیله لرو چه خپله بیداري په کار واچوي او حتی المقدور د جامعې د پرمخ تګ وسائلو د ترځ برشي

«پوښتنه» اداره

مدرسه په څنګه مخکښې لاړه شي ؟؟؟
یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۶) «ځواب» حمد الله دره نوري

که چیري د تعلیمي پروګرام سره سم یو اخلاقي او عملي پروګرام هم په مدرسه کښې په لازمي صورت مقرر او ورسره سم ټول افراد د روز ل شي شک نشته چه د مدرسي محبوبیت به د هر چا په زړه کښې راسخ د ملت او حکومت د ارزو ګانو سره به موافق کار وکړي شي چه دا د مدرسي عین پیشرفت دی.

(۷) «ځواب» سید غریب د دوهم ټولګي شاګرد

زما په خیال د مدرسي د مخکښې تللو د پاره د ا ضروري ده چه ټول منسوبین د دی مدرسې د پاک نیت خاوندان او ایماناً او وجداناً د مدرسي د خیر د پاره کار وکړي

(۸) «ځواب» شمس الاسلام «شمس»

د مدرسي د پرمخ تګ د پاره دا ضروري ده چه د مدرسې ټول منسوبین او خپل نقصانات وپیژني او بیا ئې په لري کولو کښې عملي اقدامات وکړي چه د خلکو په نظر کښې محبوبیت پیدا شي.

(۹) «ځواب» مولوي محمد ایاز

مدرسه په هغه مخکښې لاړه شي چه دا په یو فکر او پاک زړه او صاف نیت په کلک عزم او په پوره محبت بی د خود نمائي د مدرسي د ترقي د پاره لیاري او چاري وسنجوی او عملاً هغې ته اقدام وکړي.

« خبرونه »

په ۳۷/۸/۲۸ تاریخ د نجم المدارس په لوی میدان کښې د مدرسې د منسو بینو له خوا د ملا حضرت خان د ریاست لاندې یو باجرأته انجمن جوړ شوی و او په دې مجلس کښې اول افتتاح ملا محمد اسمعیل د خو آیتونو په لوستلو وکړه او بیا د غه کسانو د ځو مره روښنګر علماؤ ؟؟؟) د اقتراح ترعنوان لاندې ۱ ملا محمود ۲ ملا احمد الله ۳ ملا فیض محمد ۴ ملا عبد الودود ۵ ملا سلطان عزیز ۶ ملا معراج الدین ۷ ملا حبیب الرحمن ۸ ملا محمد نعیم د مدرسې شاګردانو ۹ مولوی شمس الرحمن صاحب ۱۰ مولوی رحمت ګل صاحب د مدرسې مدرسینو ځینې مؤثرې وینا وې وکړې . بیا سعید الله افغانی « د مدرسې مدیر » د دوی په ویناو باندې تبصره په ضمن کښې وویل چې موږ د غه خبرې ته ملتفت شو چې څومره روښنګر علماء ؟!! او په د غه متعلق ښه غور وکړو او امید دی چې زموږ د مسئولیت د برداشت د پاره به ښه افکار په لاس راشي . د هر قوم د ترقۍ او تعالی د پاره اول د ځان پېژندل ضروری دی او په د غه ضمن کښې د خپلو نواقصو اصلاح د نورو په افکارو مؤثر واقع کیږي د مجلس په آخر کښې د وطن دوامي او ترقۍ د پاره ټولو په ګډه دعا وکړه او په د غه لیار کښې د توفیق ارزو ښکاره کړه

« اعلان »

موږ غواړو چې د نجم الدین اخند زاده صاحب سترمجاهد د سوانحو په حقله څه لیکو کرچا ته د ده د ژوندانه د حالاتو او د ده د غزاګانو او د ده د ماذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي هیله کوو چې په دغه لیار کښې موږ سره معاونت وکړي .

« تدبیر او مشوره »

ګل محمد دعافي
دا تر ټولګي شاګرد

دا منلې شوې خبره ده چې بشر یو اجتماعي ژوند لري او په انفرادي ډول سره د خپل ژوند احتیاجات نه شي پوره کولی د اجتماعي ژوند د سر ته رسولو د پاره تدبیر او مشوره پوره کومک او همکاری کوي کوم کار چې د تدبیر او مشورې په ذریعه سره کیږي دې کښې شک نشته چې ډیر مفید او ګټور ثابتیږي نن که د دنیا خلک او په دوی کښې هر کار د رجوع ته رسیدلی او د ژوند د رسانی د پاره ئې راز راز وسائل برابر کړي دا ټول د تدبیر او مشورې محصول دی . د اسلام مقدس دین هم د تدبیر او مشورې په تو ګه د کارونو د انجا مولو د پاره ~~ګلا~~ امر کوی . د تدبیر او مشورې ځنې ډیر کار اختلال کیږي په تېره بیا د دنیا د مهمو واقعاتو د حل او فیصلې د پاره . مګر د مدبرو او مشاورو خلکو پېژندل هم ضروری دي مدبر دی باید هغه سړي وي چې د ژوند د حالاتو نه خبر د شخصیت پرستی او عنعنا تو نه لري د اجتماعي افکارو خاوندي وي صحیح ته بیر نکه د دیوال کلک تادو او بنسټ دې کړه د دیوال تادو او بنسټ کلک شي دې کښې شک نشته چې دیوال هم کلک راځي او په نتیجه کښې د ډېرو کلو د پاره دوام کوي همدا رنګه په هر عمل او هر کار کښې چې صحیح تدبیر وشي هغه کار سر ته رسیدلی او ګټور دی استفادې ورځنی لاس ته راځي .

« د لمړي مخ پاتې »

او بیش او حرکت موجود و چې په یو ځای نشو پاتې کیدلی ده هرچیرته د خلکو په افکارو کښې د اسې تحول قایم کړی چې تر نن هم هغه تحول د خلکو په مابین کښې یاد او د قدر وړ دی ده په ځان باندې ډیر خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي وو ده د حقانیت د اثبات د پاره د کافی د هغه چې دی ټولو پوهو علماؤ منلي پر اوږدو حرکات ئې د اسلام د دین په اساس موافق ګڼل کیدل
« د لوړ لړي »

۴ هر څوک په خپله اندازه مسئولیت لري . په پای کښې د خدای د ج) ځنی د خپلو پوهانو د پاره نور موفقیت هم غواړم .

« صبر او حوصله »

محبوب الهي (اخلاص)
دا تر ټولګي شاګرد

صبر او حوصله د هر مرض د پاره مجرب دوا ده باید په هر کار کښې د صبر او حوصلې څخه کار واخستل شي ځکه چې انسان د حیات په صحنه کښې د ډېرو سختیو او مشکلاتو سره مخامخ کیږي نو که په درسی صحت کښې د صبر او حوصلې څخه استفاده ونکړي شي د ژوندانه ټولې خوږې به ئې په ترخه ګان او ناکامي بدلې شي انسان هلته خپل اصلي هدف او مقصد ته رسیدلی شي چې په هر کار کښې د ډېر صبر او حوصلې او متانت څخه کار واخلي او همیش د غم غلطولو د ځان د پاره لیار و ګرځوي بس د هغې بیا کیدای شي چې په ډېره اسانتیا تو ګه د کارونو لپاره د عمل په میدان کښې لوړ قدم ونه واخلي نو لازمه ده چې د محیط د عمومی زوال دو کارونو د صبر او حوصلې څخه کار وکړي

« دالنجم پاڼه »

آصف

د غه اخبار چې دا لنجم په سپیڅلي نامه باندې شهرت مونده لی دا د هغه قوی افکارو محصول دی چې دا به نه یوازې موږ ته د ذهني تقویې لپاره مفید او ګټور واقع شي بلکه دا به د ټول عالم اسلام بالخصوص بیا د افغان ملت لپاره ګټور چې دا وقعاً د نجات لیاره ئې چارې د کې وښيي او دا ځکه چې دا اخبار د هغه متینو ازادو ګړې او پاک ضمیر پلو شي دی چې په رښتیا په دل سره د بشر د سعادت په لیار د ژوند ناروغی او خلکو خپلو نقیصو ته متوجه کوی هو زه په دې عقیده لرم که دا اخبار تقویه کیږي نو په آینده کښې به لیده څخه پوره نتایج په لاس راشي او د ځلمو چې لا یوی خوا به د متعلمینو په افکارو کښې صحیح نهضت پیدا او د بلې خوا به کوم چې د علماؤ قلمي مسئولیت دی پوره ته شي بلې دا هغه پاڼه ده چې ټولو خلکو ته د اتفاق او ورور ولی درس ور کوي او خلک په دې پوهوي چې په هر ځای کښې وحدت او یووالی ته په ډېره ضرورت حس کیږي او دا هغه بې غرضه جریده ده چې په خلکو کښې د همکارۍ درد پیدا کوي او خلک د دې جامعیت په مزایاؤ پوهوي او دې ته خلک متوجه کوي چې تر څو لنه کښې باید حسن رفتار منځ ته راشي موږ ته د مشرانو د پرو مقاماتو نه هیله لرو چې د دې اخبار په دی پېژندلو د پاره اجازه وکړي تر څو د خلکو د خیر د پاره زمینه په لاس راشي دا د اخبار نه قوي امید دی چې خلک به دې پوره کړي چې د وطن د ترقۍ لپاره ۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنی پاڼه
بې درخصتی دورځو هره
چارشنبه نشریږی

چلونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوهم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس»

«اخبار د مدرسی جریانات بنیی او
اجتماعی، دینی، تربیوی خپروونکی دی»
«رهبر»
د رهبر په متعلق ژوره مطالعه په کار ده کوم
چه مونږ د رهبر خیال کوو باید مطلب ته موږ سوی

ګڼه (٦) چارشنبه د ١٣٣٧ کال د قوس (٥) (١) کال

(٣) «دده هویت قوم او نسب» «سعید افغانی»

اصلی او فرعی مسکن او ځایونه ئی

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په قوم کاکړ او په ملیت افغان دی په اصل کښی د جنوبی د شلګرد علاقې نه دی او هم هغلته دده نیکونه او پلرونه تیر شوی. دی بیاد تحصیل او زده کړی په وخت کښی د جنوبی نه مخ په مشرقی ننګرهار را روان شوی په ننګرهار کښی ځای په ځای دیره شوی او تحصیل ئی کړی دی د تحصیل د پاره افریدو ته هم تللی پیښور او صوابی کښی هم اوسیدلی دی ده د تحصیل په وخت کښی هم ځه موده هلته کښی تیره کړی ده دی د تحصیل نه وروسته مخ په خپل وطن افغانستان روان شوی او په هډه کښی استقامت اختیار کړی ؤ لکه څنګه چه موږ ویلی د ځینی سیاسی معاذیرو په وجه کابل ته غونښتل شوی ؤ د کابل په ښار تندور سازی کښی اوسیدلی او بیا د کابل نرخ په ننګرهار تللی او د مهمند و په علاقه پر جروبی، او چمرکنډ کښی ئی استوګنه کړی ده په ننګرهار کښی په رودات کښی ځه موده تیره کړی او هلته په فقیر آباد او نور رودات او شینوار کښی ګرځیدلی په لغمان او سورروود او کامه او خوګیانو کښی هم د وعظ او تبلیغ او یادو رو مقاصدو په مطلب تللی دی دګرمی په وخت کښی دی به کابل ته هم تلو او هلته به پغمان کښی ځه موده ئی استوګنه کړی ده دی په شمالی کښی د کوه دامان خوا ته دداود خو په علاقه کښی او سیدلی او شاید چه هلته به د کوه دامان په ځینو ځایو کښی ګرځیدلی وی مګر دده د حیات اخرنی شپی او ورځی د ننګرهار په علاقه د جلال کوټ نه دری میله مخ په جنوب هډه کښی تیری شوی دی شاید په نورو ځایونو کښی هم ګرځیدلی او یا اوسیدلی وی مګر مونږ نه دی او ریدلی نو ځکه د لیکلو جرئت نه کوو

«دده تحصیل او علم»

خلکښی معمول چه دی د تحصیل د پاره زیات ګرځیدلی او په ډیر د ځایونو کښی اوسیدلی دی او ئی چه اخند زاده صاحب ډیر بوه او بنه معقول عالم شوی ؤ په تفسیر، او حدیث، قرائت، صرف، او نحو، او فقه، او اصول، او معانی، منطق، او هیئت او ریاضی، او حکمت، او میراث، او حساب، او تصوف ... نور لری.

«رهبر» «صدیق الله» «د نهم ټولګی ځوان»
ګلرکی

پردی کښی شک

نشته چه بی د رهبر نه هیڅ کار نه شی کیدی هو: هر کاروان سا روان غواړی او هر کار ته یو بوه صادق لیار ښوونکی په کار دی مګر څه نګه رهبر؟ زما عقیده د ده چه په دغه متعلق ډیر غور او دقت ضرور دی. هو دا خبره د پام ګرنی ده چه ایا هر سړی د قوم او ملت رهنما کیدای شی؟ ...

«اداره» «پوښتنه» «اداره»

مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شی؟ ؟ ؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(١٠) ـ ځواب ـ «هیم کاکړ» زما په فکر د مدرسی د پرمختګ لپاره درسی یو شی ضرور دی چه د مدرسی د علماؤ او د نورو خلکو په افکارو کښی یو ورلی پیدا کړی او دا کار د یو اخبار یا مجلی په ذریعه تکمیلیږی نو کله چه مدرسه ته ددی دوه شیانو امتیاز ورکړل شی مدرسه به ترقی وکړی.

(١١) ـ ځواب ـ «فیض محمد د نهم ټولګی شاګرد» زما په عقیده د مدرسی د ترقی لپاره د ټولو نه مخکښی باید د مدرسی احتیاجات پوره شی نو ددی د پاره د مدرسی اصلی او فرعی احتیاجات سنجول په کار دی.

(١٢) ـ ځواب ـ «حضرت خان د دوهم ټولګی محصل» د مدرسی تلو لپاره زما خیال دا دی چه د مدرسی د ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

« سنجش » عبدالودود « د رفیق »

د مستقره خبره ده چه سنجش په هره خبره او دنیا او بیا د یو کار او خدمت په وخت کښې چه دجامعې د ارتقا دپاره مد نظر شوی وی یو مهم او ضروری امر دی او دا حُکم چه لیش بجیله په حیاتی چارو کښې د هر وخت دپاره بیلا بیل جدا ګانه کار او نه لری او په رنګارنګ خبرو سره مخامخ کیږی دلته باید دی خبری ته مونږ ډیر ملتفت شو او دوی ته ښه فکر وکړو چه ایا کوم هغه خبری او دنیا چه دخپل سوچ او سنجش دلیاری نه نوی بلکه محض د توتی په څیر غږیدل وی بی نتیجی ثابتیږی او د اصل مقصد او مرام نه څُخه جدا او کنا ره لیدل کیږی همدا رنګه کومه یو وخت کښې کوم کار او خدمت د پیش آمد او د روستی مشکلاتو د حل دپاره د خپل ځان سره قوی افکار او سنجیده لیاری نه وی سا تلی رښتیا ده چه داد بلی ورځی دپاره ددی د پس مانی موجب ګرځی او بالآخره د خپالت په لویو لند او د شرمنده ګی په صحنه کښې غورځیږی نه باید دا سی فندشی هو کله چه انسان په دنیا کښې د ی خبری ته اړ او محتاج دی نو ا او مرو باید مونږ هم داسی قوی غږی و لیکو او او د ریښې څه دکړو چه ښه پوه او د دنا خلکو وی او د موجوده طبقی د لو لو حالا تو نه خبر او په خپل ښه او بد ځای او محکمې او و رو ستـه ته ښه پام لرنه کوی د خپلی و نیاد تا ثیرا تو دپاره او د کار ښه نتیجه د خپل ځان سره سا تی تر دی چه دده او صنایع او حرکات تا سته او و لاړه ټک او لنګ تول د روز مره حالاتو سره موافق او برابر وی کړ داسی وشی ژه و یلی شم چه دا به د لیش دراډی او هو سا ئی لویه وسیله او پاتګر وی ولی دوی یو ازی د خپل ځان د خیر او بهبود په اندوښ وی بلکه نو د و ګړی هم دننه ددننه په لویه مده کښې په حقایقو او رسا او یو هوی او ور ته د خپل ژوند په مختګ د رسو نه ښیی ټن په دنیا کښې هغه مملکتونه چه په خپل مرام کښې کامیاب او وړاندی تللی دا بل څه موجبه نه ده بلکه محض دهغوی خپل سنجش او فکر نتیجی دی چه دلوری ترقی خاوندان او په لویه مده کښې ستر مقام ته ورسیدل .

« ادا ره »

د اسلام ددین اساس تعلیم او ښوونه د سنجش دپاره دلویه کفایت اندازه لری که مونږ وکړی شو چه د خپل اسلام د رهبر ښوونی او روبه د سنجش په متعلق د نظر لاندی ولرو او مرو به په لویو مقاصدو کامیاب او بریالی شو .

« د پښتنه »

معراج الدین « دجمیلی »
داتمر تموګی محصل

پښتنه د انسانانو په مابین کښې ډیره اهمیت ورشی دی ځکه چه د پښتنی په سبب سره داد از زمنافع لاس ته راځی انسانیت تقویه کوی او انسانی او روابط محکموی انسان ته خیر او شر ورښیی ډیر کړنه پښتنه سړی ته زیاته مفیده او د ډیرو مهلکاتو او موذیاتو نه ورته نجات ورکوی تعارف انسان له د ښی صحی صافی روښانی لا ری په طرف بلنه کوی دیوهغه پښتنه او دیو چا معلو مول حقایق روښانوی او هر سړی د ژوند ته په خوند او مزایا و پوهوی که دیوه مملکت دیوه بل مملکت سره پښتنه نه وی نو دغه مملکت به بی ترقی او د دنیا په صحنه کښې پس او نا کام پاتی وی نو پښتنه ته خاصه د ترقی او کامیابی سبب دی .

« ادا ره »

زمونږ مطلب د پښتنی دپاره دادی چه خلک باید و پښتندل شی او د هر چا نه دهغه د ذهنیت او لیاقت په اندازه کار او خستل شی د هم ښه ده چه باید هر څه و پښتو نه څپله

چه ته د دوا په ځای زهر نوش وجان شی .

« د خومره او څنګه علماء ؟ » « سعید رفتا »

ګرانو ملګرو غواړم چه خومره او څنګه علماء ؟ د اقتراح په مول لکه چه په انجمن کښې چینو و خیره د النجم په اخبار کښې هم و خپله شی مګر ددی لپاره چه د اخبار یو مختصر قلمی اخبار دی غواړی چه مختصر او ښی مضامین نشر کړی نو بهتره ده چه ددغی پوښتنی د ځواب دپاره ښه سنجیده او مختصر ځواب و لیکل شی ډیر ویل او لیکل چه معنی و نه لری ځه فایده کوی ؟ مونږ غواړو چه د ملګرو افکار د کښیکا وی او دیلتهی سره آشنا کړو نو که د دغه مهم مطلب دپاره د مفاهمی په برکت چیر ته داسی حقیقت روښانه او ومنل شی چه مونږ د ومره او داسی علماؤ ته ضرورت لرو دا به زمونږ سعادت وی ځکه شاید په دغه سلسله کښې خلک حقانی علماء خپل خیرخواه او رهبر و پیژنی . د و منتدانی ګرځوی.

« اعلان »

مونږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب د سوات څخه په حقله څه و لیکو که چا ته دده د ژوندانه د حالاتو اوددهغه د ماذونانو او دده د خلیفه ګانو او یاد ده د مخلصانو په متعلق څه ثوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت د کړی.

« د لمړی مخ پاتی »

او که نه غرض ئی خپل وطن او قوم ته کار کول دی بیا په دغه نظریه باید د رهنما او لارښوونکی مقام هغه چا ته ورکړه شی چه هغه حقیقتاً خپل خیر د ټولنی په خیر کښې ګڼی او دهغوی کار او عمل حس او حرکت ئی ځان او خلکو ته ښکاره کړی رسول ئی په سپین لباس او مقفی خبرو او یا په بل عبارة په نفس چا بکی باندی غولیدل د نا پوهو کار بلل کیږی باید رهنما و پیژنو او په رهبری ئی سر ئی و ښنو .

« ادا ره »

بی ځایه شکونه هم د رهبر په متعلق غلط دی او د مشکوکو خلکو نه څه نه پوره کیږی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

ده ورځني پاڼه

چلوونکی «سعید افغانی» دنجم المدارس مدیر

مرستیال «» د دولسم ټولګي شاګرد

اداره په هډه کښي

پته «د ننګرهار نجم المدارس»

بې درخصتي دوو ورځو

چارشنبه نشریږي

«اخبار د مدرسي جریانات علمي او اجتماعي، دیني، تربیوي خپروني کوي»

«د مسئول»

هغه خلک مسئول دي چه کار ئي دا وي

ي واکه خلک کړ د عام نر کوي بند نر کوي

ګڼه (٧) چارشنبه د ١٣٣٧ کال د قوس (١٢) (١) کال

(۴) «د ده علم او تحصیل» «سعید افغاني»

په علومو کښي ئې ښه قوي لاس درلوده دښتیا

ده هغه کتابخانې نه چه اوس د نجم المدارس

په لاس کښي ده معلومیږي چه دی ښه عمیق عالم

او د مطالعې شائق و ورئي چه اخندزاده صاحب به

د علماو سره په علمي بحثو نه کول ده به همیش د

علم پاره د عمل اندازه کتله ده د استاذان هم

خلک ښه یادوي ده د استاذانو په سلسله کښي

د سرشاهي نه چه سری مخ په پورته ځي یوه هدیره

ده د هغې ځای خلک یو قبر ښئي ورئي د اد اخند

زاده صاحب د استاذ تیر شوي او په ښه مینا درک

شخص ئي خلک یادوي ورئي ملا نجم الدین اخند

زاده صاحب ده ده زیارت ته راتللو ده ده

استاذان په ننګرهار او سرحداتو او صوبت

او پیښور او شاید نورو ځایو نو کښي هم

تیر شوي وي کوم وخت چه دی د علم قال نه

مخ په علم حال توجه برابروي د او وخت د ده

یوه بله دوره شروع کیږي دا په تور اتر

ثابته ده چه اخندزاده صاحب د صورت صاحب

نه په حیات کښي د قادري شریفې طریقه وکړه

او په دغه طریقه کښي تر ښه درسونه کامل

چه او دما ذوني مرتبې ته ورسید ده په

صورت کښي په وظایف کړي او د صورت

صاحب په نزد نهایت منلئ و که څه هم زموږ ده

ده او د صورت صاحب په هغه وخت کښي

ذکرامت زیاتي قیمي شته ګرمو نږ دوه

پوهیږو چه دغه ددوه جنابان باتقوی

او په دین کې تیر شوي عقیده لري چه

[illegible] او وظایفو ره [illegible] تاثیرات

شته دي مګر نږ غواړم چه د قیصو د طبع نه یا

یادکړو ورئي ملا نجم الدین اخندزاده

صاحب په خلکو [illegible] طریقه کښي اذن

و مګر ده په خلکو تر [illegible] طریقي

اجازه ورکوله. نور لري

«د تحول» «هیم کاکړ»

په ممکنا تو کښي د دنهم ټولګي شاګرد

قدرت د تحول او تطور کارخانې راچالانې

دی. آن په آن ممکناتو کښي تغیرات او

تبدلات پیدا کیږي. څوک پیدا که

څوک فنا که. چاته د خلکو او اجتماع د

اصلاح لپاره رنګ رنګ مصلح د ردونه او

فکرونه عطا کا. چاته د بشر د هلاک او فساد

لپاره مهلک او فاسد فکرونه ورکا. په دغه

مفکورو کښي بیا ځیني کامیاب او ځیني ناکام

کا. ځیني د شخصي او یا اجتماعي خدمت لپاره

د په لوړو پایو تر ورسوي. کله هم دا بیا

درسي تیت کړي چه د خاورو سره ئې برابر

کړي. چاته غټ غټ کارونه په غاړه

کړي او چاته واړه واړه. غټو باندي

غټ مسئولیتونه او وړو باندي واړه

مسئولیتونه. په خلکو کښي کله درسي

تحول پیدا شي چه د ما یوسیت مرتبې ته

نژدې شي او کله بیا او ورو ورو بیرته مخ

په لوړتیا روان وي او د په هرو امید و نور

مرکز شي او درسي نور. خو په هر تعقیب

سره د قدرت او قادریت دغه تحولات

دي چه بشر د ناقص فکر د معلوماتو او د دوی

په دي خبره چه یو لوی مقتدر شته د ناقض

کولو لپاره چالاني دي. په دغه تحولو

تحولاتو کښي که فکر وکړاشي د بشر لپاره

یو ننګ تربیت او تعلیم دي چه بشر په

دغه لیاري سره لوړو مدارجو ته رسیږي

تحول دیوي خوا د قدرت خیال پیدا کوي

او د بلې خوا نه د کار کول او عدم مایوسیت

او قوي عزم او ثبات لپاره مهم درس دی

او همدا رنګې که د غه تحولاتو کښي فکر وکړای

شي د بشر لپاره د عبرت یوه لویه مجموعه ده

د پاڼي په دوهم مخ کښي «

«پوښتنه» «د اداره»

مدرسه به څنګه مخکښي لاړه شي؟؟؟

یو مختص او معقول ځواب غواړو.

۱۳ - ځواب - عبدالرزاق

«آسف»

مدرسه به هلته مخ په وړاندې

لاړه شي چه د مدرسي ټول افراد

د خپل مسلک په ریجابا تو قوي روان

شي او ورته بد بینه نشي.

(۱۴) «ځواب» عبدالرحیم

دنهم ټولګي زده

زما په خیال د مدرسي کونکي

د پرمخ تګ د پاره د ضرورده

چه د مدرسي ټول منسوبین د

مدرسي قوانین او اصول په پوره

شوق او ذوق سره عملي کړي

او هیڅ یو ئې بیګاړو پیښي

ونه ګڼي تر څو د خلکو په سترګو

کښي ښه او ورته راغب شي.

(۱۵) «ځواب» «سلطان عزیز»

زما په خیال د مدرسي کوونکي د اتم ټولګي زده

د پرمختګ د پاره د عامي او خاصي

طبقي سره رابطه او د بودیجې

پراخوالي خورا مهم

خبرو نه بلل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«تربیه» سید محی الدین «علوی» د اتمر تونګی زده کوونکی

د خدای وه معلومه او مثلا نده خبره ده چه هیڅ عمل او فعل د تربیې او ښوونې څخه لاس ته نه راځی ځکه الهی قانون په دی جاری شوی دی چه همیش ئې د لبشر تربیه د پیغمبرانو په واسطه کړې ده ترڅو لبشر د هر راز مشکلاتو نه مصئون او د صلاح او فلاح سره مخامخ شی. زموږ هدف او مرام په نوموړی موضوع کښی دا دی چه تربیه چون امر ضروری او د واجباتو نه شمیرل کیږی نو اول فالاول باید تربیه د عصر په مقتضیاتو کښی پوره دخل او اشتراک ولری ځکه تربیه که د عصر جائز د ایجاباتو سره مخالف او متضاد وی نو د مربی سعیه او کوښښ بی ځایه مصرف او بالاخر کوم مثمره نتیجه په لاس نه شی راوستلی که مونږ د اسمانی قانون نه مثبت ځیر شو نو الله پاک سره د کمال قدرت نه د عصر د ایجاباتو پوره مراعات کړی دی او هر وخت ئې د خلکو د طبیعت سره سمی مجربی نسخی په عمل راجولی دی کله چه مرض ډیر سخت او شوی هلته ئې قوی نسخه او کله چه مرض مخ په ضعف راغلی په هغه مناسب ئې نسخه په کار راجولی ده مونږ باید د قدرت د تربیې نه استفاده وکړو قدرت کوم وخت چه بشر ما شوم ئې هلته مناسب ئې دوړه وکتوب سره تربیه کوی بیا کله چه انسان مرتبی د رشد ته ورسیږی نو د رشد د حالت سره سم تربیه لیدل کیږی خلاصه دا چه الله پاک د عصر د مقتضی سره سم او د مرض د قوت او ضعف او د انسان د طبیعت او حالت سره موافقی نسخی په کار راجولی نو مونږ هم باید په غور رساس د تربیې ځای وساتو. او دوم باید چه په تربیه کښی اخلاقی جنبی ته پوره موقع ورکړه شی او ښه اخلاق او بد اخلاق باید وسنجول شی چه ښه اخلاق کوم او تابد اخلاق کوم دی زما په عقیده ښه اخلاق هغه دی چه د شریعت د پاکی ځای ...

زو برابر چوکات ئې لرونکی وی ځکه په شریعت کښی د الله (ج)، او د رسول (ص) ګټور ارشادات شته او دی کښی شک نشته چه کوم اخلاق چه په دغه اوازه جاده او مستقیم چوکات کښی داخل او برابر وی هغه د خلکو په ګټه تمامیږی که نسبتاً دقت وکړی بی د تعصب نه هر څوک به دا او [illegible] او دریم دا چه د تربیې په باب کښی او سیسځلی صحنه کښی مدارا د عملی او فعلی تقوی نظریات ته پکار دی او چول شی او تقوی هم باید وپیژنو تقوی ځان ساتل دی د نا وړه اعمالو او خویونو څخه او تشبث کول دی په حمیده خویونو او اعمالو باندی [illegible] انسان باید د عقل د سترګو نه درس واخلی ترڅو ښه او بد خویونه او عملونه ورته څرګند شی او په دی پوه شی چه کوم د عمل او کوم د ترکړې وړ دی د دغه د حق سبحانه په فیصل کلام ښه واضح شوی دی. وما اتاکم الرسول فخذوه وما نهاکم عنه فانتهوا =

«دلمړی مخ پاتی»

غنی د فقیر او زور غ د نا روغ نه او بالعکس او شل او ګوډ او ړند ونه په د صحیحو خلکو او بالعکس او غټو مسئو لیتونو والا د واړه مسئو لیتونو والا د څخه لعدا سی نو دا چه په دغه ژوند تحول سره دیوی خوانه عاطفه او صله رحمی پیدا کیږی او د بلی خوانه د هر سړی ځان سته فکر پیدا تو تاثیر پیدا کوی په دغه موضوع کښی که هر څومره کتابونه ولیکل شی بریدی لکن دا هم باید ووایل شی چه که هر څوک مسلمان او غیر مسلمان چه د عبرت په سترګه د غه تولو کائناتو ته او د دوی تحول او تطور تغیر او تبدل ته په عمیق نظر سره وګوری نو حتمی به پوه شی او دا به ومنی چه ربنا ما خلقت هذا باطلاً سبحانک فقنا عذاب النار.

(۱) «اقتراح» «سلطان عزیز» د اتمر تونګی زده کوونکی

د موضوع دوه جز لرده غواړم چه په دواړو د اجزاؤ باندی څه ناڅه رڼا واچوم د لمړی جز په متعلق چه څه ګړد علماء دی ووایم د اسی علماء چه د اسلام د ارتفاع او ارتقا د پاره او د وطن د پرمقابل د شخصی اغراضو نه تیر او همیشه د حقایق د ماهوالحق او ابطال د ماهو الباطل په حقله زیار وباسی. د اسی علماء چه د حق په مقابل کښی د ضرورت په وخت کمر تړی او مشوره ورکونکی وی او غورا ری د خپل سر او مال څخه لاس واخلی. د اسی علماء چه د خلکو په زړونو کښی ځای لری او په صداقت او امانت موصوف د عامی خیر خواهی پلوی او طرفداری کوی. د اسی علماء چه د اسلام د ترقی د پاره ځان هر څنګه تکلیف ته ورکولی شی د اسی علماء چه د پوره حوصلی او صبر خاوندان د پخوا نیو صلحاؤ د کارنامو څخه د خپل اطمینان کار واخلی. د اسی علماء چه د فصاحت او بلاغت مراعات کوی د عامی او خاصی طبقی په رو په پوره [illegible] رفتار کوی. د اسی علماء چه تولو ته د ښو لیار ښیی او په خپله ئې هم عملی کوی. محض غږیدل او نه کول د لوی ندامت او غټ عذاب موجب ګڼی. د اسی علماء چه په ژبه او لاس او په ښو بلکه په تولو تن او موتو باندی د زړه د کومی په صداقت او ښتینی سره خدمت کول عار او پیغور نه بولی. د اسی علماء چه سره د علم د تحریر او تقریر په ثمره باره د محیط په تولو اوضاعو او باخبره وی. د اسی علماء ښو خیر د جامعی په خیر کښی وینی او خپله ترقی د جامعی د لوړتیا په لمن کښی لټوی.

د څو مره علماء د پاره زما ضیا [illegible] دوه شخص د پاسنیو ټولو مناتو [illegible] ځای ته رسیدل مشکل دی. [illegible] چه زما تر دوه خو [illegible] ته د زړه کارا [illegible] سخت او مشکل تمامیږی [illegible] کښی خو شیبه [illegible] زړه [illegible] دائخاښت او ذینت [illegible] کیږی [illegible] اسلام [illegible] تعالی د پاره بریښی [illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنی پا نه

چلونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «محمد نصرت خان» د دوولسم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس»

بی د رخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږی

دا اخبار د مدرسی جریانات بښیی او
اجتماعی، دینی، تربیوی، خبروني کوی

«امید ونه» «سعید افغانی»
دا ننګی کیږی چه تر اول امید و نه دی پوره شی
دومره ده چه ښه نیت او معقوله جهاد په کار ده

ګڼه (۸) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۹) (۱) کال

(۵) «دده تحصیل او علم او تصوف» «سعید افغانی»

هډی صاحب عالم و مګر داسی عالم نه چه علم ئی د عمل سره نه برابر یږی او یا د سړښتنه توب نه بدی کار اخستلو او یادکبر او غرور نه د یک عالم او یا د چه دده علم د رو هامو او خرافا تو یوه مجموعه و او یا خدای ناکرده چه ده به دین د دنیا دپاره وسیله ګرځولی وی دی یو حقانی عالم و ده د اسلام دین پیژندلو دی په دی خبره پوهیده چه خلکو کښی باید د محبت او مودت اساس قایم شی دی دیا کار صوفی نه و او نه د لوېنج او صومعی طرفدار و دی یو اجتماعی شخصیت و ده هیڅ دنا وړه رسم او رواج سره مجادلی کړی خلک ئی د بیکاری او تنبلی نه خلاص ول.

«مصلح او مجاهد» «سعید افغانی»

د ائی نجم الدین اخند زاده صاحب به د علماو سره زیات محبت کولو او ښه عالم به ئی زیات خوښوی د هغه وخت علماو به ده باندی د علمیت از میښتونه کړی و علماو دده نه پر لو پر لو تنابو او علوم او به تار باریکه مسا یلو کښی پوښتنی کړی مګر ده سره د علمیت اندازه قوی وه د علماو د پوښتنو دپاره ئی ښه ځوابونه ورکړی دی د علماو په نزد ښه جید عالم ثابت شوی و نو ځکه ئی دی د دین د اقتدا او د دین د حمائی دپاره د هغه عصر لوی نابغه شخصیت لیدلو ده علماء تر بیه کول او علماو ته ئی د عمل درس ورکولو و ائی نجم الدین اخند زاده صاحب به طالبا نو ته هر کال په مسلها و پوښتنی جوړولی او د بخشش په هول به ئی ورکولی ده د علماو د پاره خولی او پګړئ پیدا کولی او د بخشش په قسم به ئی ورکولی د نجم الدین اخند زاده صاحب علمی بحثونه علمی موعظی او خطابی بنی با تا ثیره یادیږی ده خلکو ته د کوښج او زاوی درس نه دی ورکړی ده خلکو ته دنیا پر داشان بله نزده ظاهره کړی چه خلک دی دنیا ترک او کار دی نه کوی دی په دی خبره پوهیده چه د دنیا مذ مت هم ددی دپاره دی چه باید مسلمان د دنیا د محبت اندازه و پیژنی داسی نه چه د دنیا د محبت په وجه د خلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خیال و نه ساتی داسی د نیا نه چه هرج مرج پیدا شی د جنګ او قتل او قتال موجب و ګرځی او داسی نه چه خلک په دنیا غره شی خپل خالق هیر کړی او د بلی ورځی غمه ورسره نه وی او کنه دنیا ددی دپاره چه د ځان او د خلکو د خدمت او رفا هیت په مقصد وی بده نه بلکه پیدا کول ئی ثواب دی. نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقی عالم و په دی خبره ښه پوهیده چه ځنګه علماء ؟ ؟ ؟ دی په دی پوه و چه د خلکو د اصلاح دپاره څنګه علم په کار دی نو ځکه د ملاحظه و چه د وخت او زمان مراعات شته دی ده علماء په ځان راټول کړل خلکو کښی نوی روح پو کړو مګر هیڅ افسوس دی چه دده د کار نقشه دده نه پاتی وروستنو خلکو بدله کړه په دی پوه نه شول چه اصلی سهو وی په دی ښه پوه نه شول چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه و چا د اخیال وکړه چه د اخند زاده صاحب سره د تسبو د شمار خیال و خو ک په دی عقیده لاړل چه د وړی ورکول او ننګر مقصود دی چا دا دا ګوړی کړه چه هغه په مراقبه سبق خا د د عبا او قبا په کار ده چا سره دا سودا پیدا شوه چه هغه د ساده خلکو په وسیله لوز خلاص ...

[illegible]

«پوښتنه» «اداره»
مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شی ؟ ؟ ؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱۶) - ځواب - محمود دوولسم ټولګی محصل
زماپه ګمان د مدرسی د پرمخ تګ قوی عامل همدا دی چه د سږنی تعلیمی کال دپاره چه د «سعید افغانی» له خوا کومه نقشه سنجول شوی د مدرسی د لوړتیا دپاره هغه شروع تر کومی اندازی چه شوی و ښه او دلو ړو دپاره د مړستی خیال قوی اسباب پیدا چه کړو شی په سږنی کال کښی د هغه مطلب تر سره شی.

۱۷ - ځواب - شاه حسن دیوولسم ټولګي نه کوتکی
مدرسه به هله مخکښی لاړه شی چه د مدرسی منسوبین هسی افکار او نظریات ولری چه د خلکو افکار او نظریات خانو ته جلب او متوجه کړی یعنی اجتماعی حس ولری.

۱۸ - ځواب - ګل محمد ... دالتم ټولګی
د مدرسی د ترقی دپاره صحیح طلاب روزل او پیدا کول ... اوچول ... ضی ور ... دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

« خبرونه »

د نائب الحکومه مرستیال ښاغلی محمد ظریف
په داسی حال کښې چه د مراقبی قاضی ،
اداری مدیر ، د نجم المدارس مدرسی ښوونکی
شاګردان ، او د هلوی ځینی سپین ږیری
او خلک حاضر وو په هغه کښې د نجم المدا
رس د مدرسی د نوی عمارة د تادا او بنیاده
ئې کېښود له د نائب الحکومه ښاغلی مرستیال
او د مراقبی قاضی په خپلو بیانو کښې د
اسلامی علومو د مدرسو د انکشاف او په
باب د حکومت پاملرنه څرګنده کړه مولانا
سعید د مدرسی مدیر د حکومت د
علاقه مندی نه چه د دینی مدارسو سره
ئې لری د حاضرینو له خوا نه رضائیت
ښکاره کړ او وی ویل چه موږ غواړو
چه د دی مدرسی د شاګردانو د روزنو
په واسطه اسلامی شریعت قوی وساتو

۴ لاس په صدقی سره ئې چپ او د چپ
لاس په صدقی سره ئې ښی لاس خبردار
نه شی ترڅو دیا ته معلومه نشی چه پټ
شریک بلل کیږی . اووم هغه څوک
دی چه الله پاک په یو ځای نه ځای
کښې یاد کړی او سترګی ئې اوښکی
توی کړی یعنی دی د خپل خدای (ج)
د عدم اطاعت څخه په ژړا او همیش
تری په خوف او ترس کښې دی او وائی
چه آینده به بد کار نه کوم . د خپل
عمل د اصلاح د پاره د مخکښنی شیانو
مراعات زیات ضروری دی ځکه چه
ولیدلو مثل دی چه خپل عمل د لاری
[illegible] دی حقیقت دا دی چه ښه
عمل د ځان توښه ده او د
[illegible] تول سعادت ور
[illegible] تیلی دی .
[illegible] من الله [illegible]

« یوه ښه موعظه »

« د نبوی حدیث ترجمه څخه »

محمد عمر د یوودم ټولګی محصل

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمائی
اووه کسه دی چه په هغه سخته ورځ د جزا کښې
به د خدای د رحمت د سوری لاندی به آرام وی
چه بی ده د رحم څخه د راحتیا او راحت بله کومه
وسیله نه پیدا کیږی اول عادل پادشاه دی
چه د خپل سلطنت په وخت کښې مخرب کسان
د طبعی او ذرتی وظایفو څخه منع کړی او د رشوت
او نورو ناوړه او ناجایزو کارونو ئې مخنیوی
کړی وی او ده په وخت کښې د حقانیت او
عدالت اوازونه پورته او د مظلومانو د خولی
اه ورک او او د نی مړوی او د هر چا د منزلت
په اندازه قدر او مراعات کاوه شی . دوهم
هغه ځوان دی چه د الله پاک په عبادت کښې
پورته او د خپل د ځوانئ عمر ئې د خدای (ج) په
مینه او محبت کښې تیر کړی وی ځکه چه په دا
د جوش او حرارت وخت کښې د خدای اطاعت
او ګناهونو څخه ځان ژغورل او د نفس اراده
کول د پیغمبرانو خوی دی یو ساکت ویلی دی
در جوانی توبه کردن شیوهٔ پیغمبریست +
وقت پیری ګرګ ظالم میشود پرهیزګار . دریم
هغه څوک دی چه زړه ئې د مسجد پوری تړلی
یعنی دی جسماً که هر ځای کښې مګر زړه ئې د
خدای پاک معبادتخانی سره مربوط او په
دی انتظار کښې وی چه کله به د لمانځه وخت
راشی چه ور دننه لاړ شم . څلورم هغه دوه سړی
چه دوستی او دښمنی محض د خدای پاک د
رضا لپاره کوی یعنی په دی نیت چه خدای ایږ
دا ستا دوست دی ځکه نو دوستی ورسره
کوم او یا دا ستا دښمن دی ځکه نو دښمنی ورسره
کوم . په دی کښې شک نشته کوم دوستی
چه د خدای د پاره وی هغه به پیره خوندوره
مزه ناکه او دوام داره وی او هغه دوستی
چه د کوم دنیوی مقصد په غرض وی بی نتیجی او
لنډه ور قطع کیږی پنځم هغه سړی دی چه د
[illegible] پنځه چه ځائی د نسب
[illegible] ځائیښت وی او دی [illegible] چه زه د
الله پاک نه یعنی د نفس خوږ [illegible]
بلنه قبوله نکړی شپږم هغه څوک دی [illegible]
[illegible]

« اقتراح »

(۲) « حبیب الرحمن »

د شپږم ټولګی زده کوونکی

زما په خیال دغه موضوع
چیره اهم او دی د خپرېدو په شاو خوا کښې زما
مخکښنی زموږ نورو ملګرو ښه بیانات وکړل زه هم
د محض اشتراک لپاره غواړم چه په دی متعلق
کښې څه نا څه د علماو کم او کیف بیان کړم زما په
قاصر فکر سره د ځنګه علماو ځواب دا دی چه علما اول
باید خپل ځان اصلاح کړی او بیا د نورو د خیر او
بهبود د پاره کار وکړی او د ځکه چه دوی ته
وارثه د پیغمبرانو علیهم السلام ویل شوی دی او پیغمبرانو
هر یو په خپل حیات کښې لمړی خپل ځان په تقوی
موصوف کړی او بیا ئې د نورو د ښېګڼی د پاره د خیر او
د بهبود لاری سنجولی دی همیشه کړی په تکلیف
هم ورته رسیدلی سره د هغی هم امر بالمعروف
او نهی عن المنکر ئې کړی دی نو څرنګه چه علما د هغو
قائم مقام دی نو دوی ته هم دا بایل دی چه د دی
وظیفه ترسره او انجام کړی ترڅو په دوی باندی
په حقه سره د هغوی د وراثت کلمه صادقه شی
دا څو یوه مهمه وظیفه ده چه دوی ته ترغاړی
شوی نو دوی به هله په دی وظیفه موفق او
کامیاب شی چه دوی په هغه برګزیدلو کیفیاتو او
حسنه اخلاقو مکیف او موصوف شی چه سم د قانون
سماوی په لار سنبو ونه او ارشادونو باندی اول
په خپله عمل او بیا ئې نورو خلکو ته تلقین کړی
ځکه خدای نا خوښه کړی عالم او متقی دی
قانون نه په بله لار سوداګری هغه نشی کولی چه
دا وظیفه سرته ورسوی او د ځکه چه د دی غریب
خپل حیران او د هلاکت په کنده کښې پروت
دی نو بیا به څنګه د اجنګ کړی د هغه علماو په
حقله چه خپل ځان نه اصلاح کوی او بل ته وائی
الله پاک فرمائی کبر مقتا عند الله ان تقولوا
ما لا تفعلون یعنی په نزد د الله پاک د [illegible]
ګناه ده چه په خپله عمل نکړی او بل ته ئې [illegible]
[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

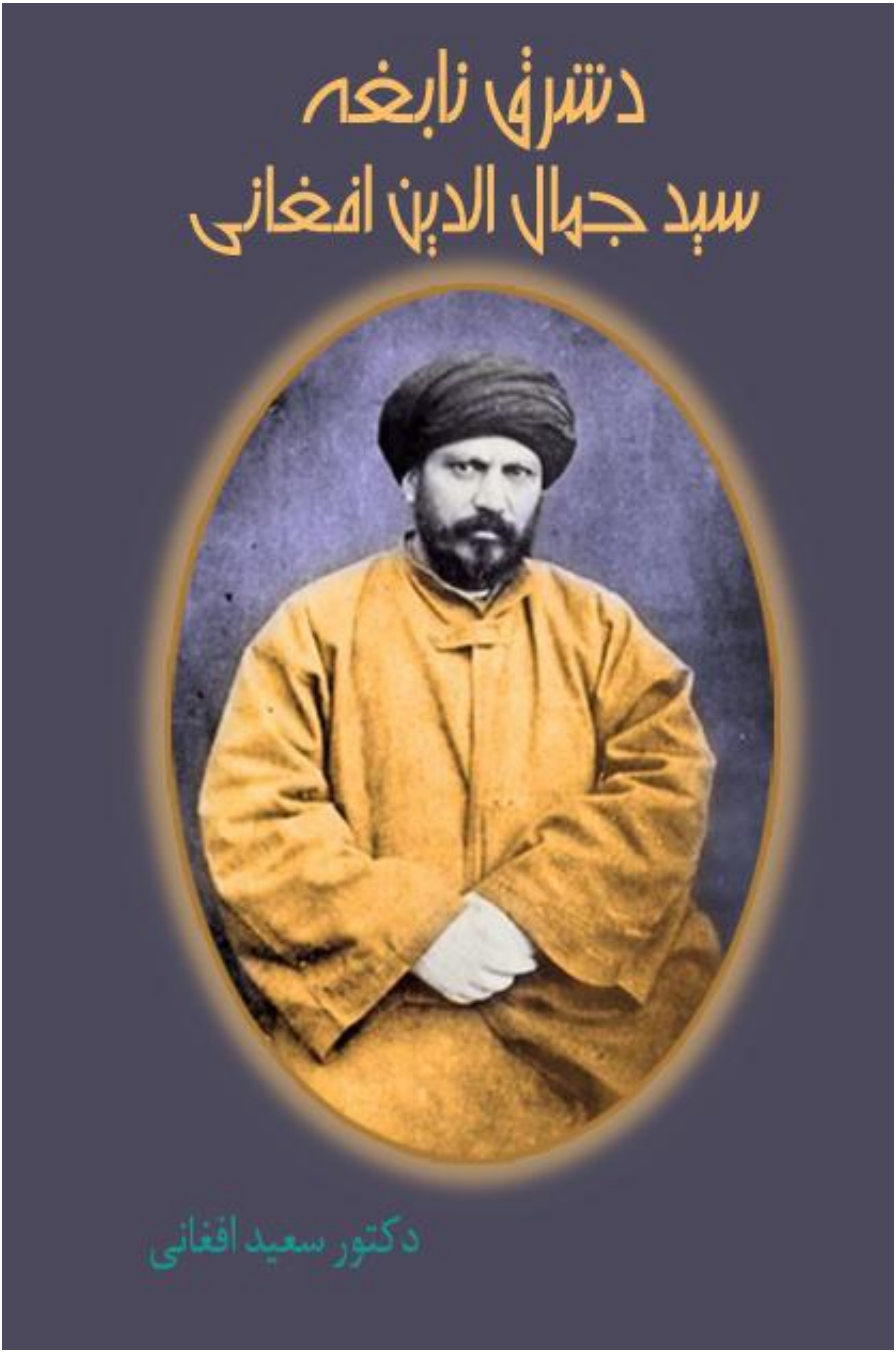

(c) ketabton.com: The Digital Library

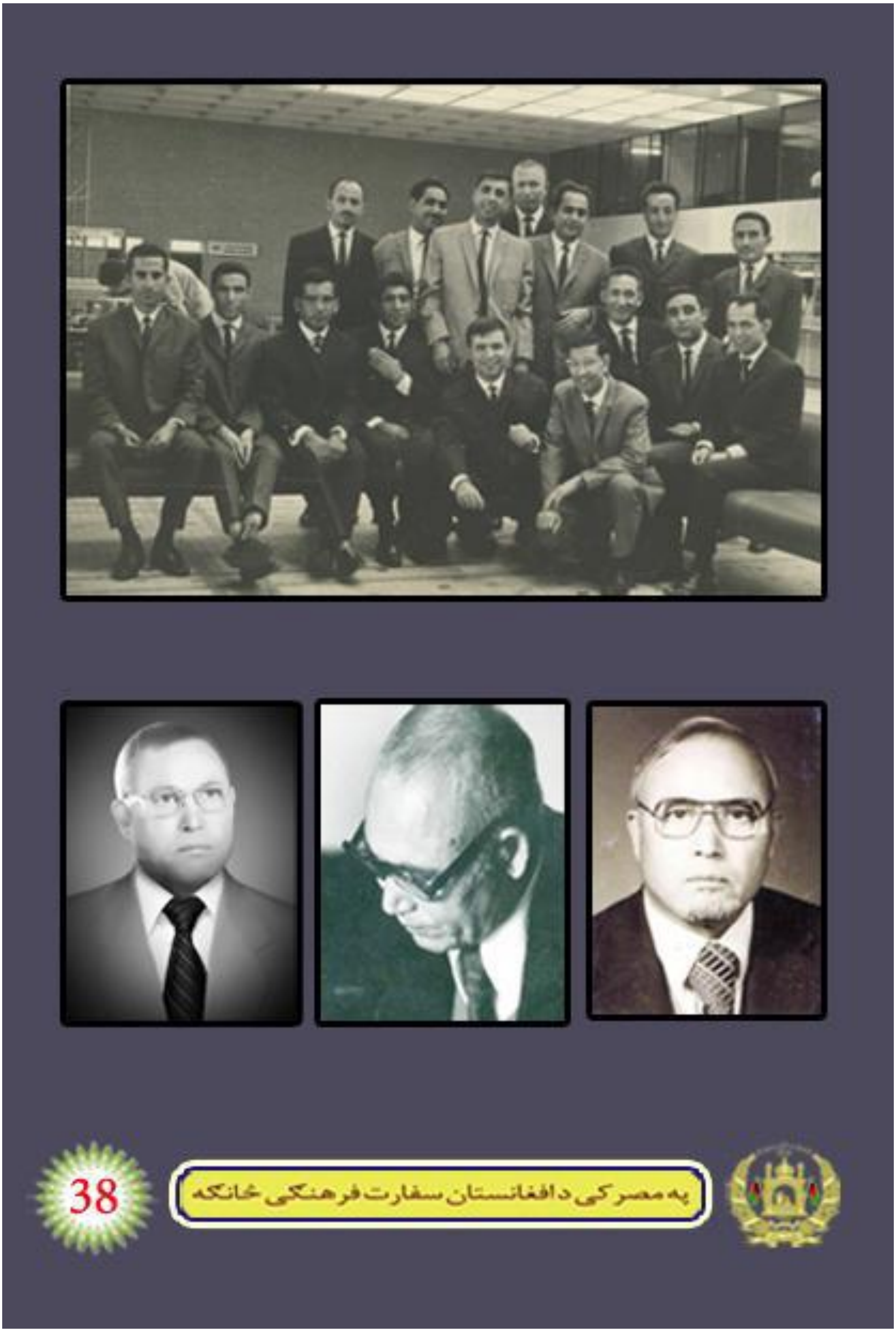

(c) ketabton.com: The Digital Library

په قاهرې کې د أفغانستان سفارت له خوا چاپ شوي كتابونه

1393ه1396 لميږديز - لمريز 2014م 2017 زيږديز

1- سيد جمال الدين افغاني او د افغانستان نوميالي
2-أثر الإسلام فى العلوم و الفنون
3- دژ الموت
4- تعصب ويرانگر تمدن ها
5- نظرة عابرة إلى لغة البشتو
6- عربى عاميانه در حوالى بلخ (نخستين تحقيق)
7- العلاقات الأفغانية المصرية فى مرآة الوثائق و الصور
8- تاثير اسلام بر فلسفه و هنر
9- راز و نياز(المناجاة)
10- ملک شعراء أفغانستان؛ قارى عبد الله خان
11- صرخة عبر القرون و سبع قصص أخرى
12- الرد على الدهريين
13- كابل در پرده هاى تاريخ
14- بررسى فرايند نوستالژى در شعر استاد خليلى
15- لندى
16- آرامگاه بابر
17- ماهية المنظمات الدولية غير الحكومية
18- العلامة صلاح الدين السلجوقى (آراء و أفكار)
19- خوشنويسان
20- أفغانستان بين قرنين
21- سيد جمال الدين افغانى و نخبگان افغانستان
22- استراتيجيات المنظمات الدولية
23- افغانستان و اللغة العربية عبر العصور
24- د دين څو ستورى
25- د ادب څو ستورى
26- تنديسى بر چكاد آزادى
27- افراط در دين و زندگى
28- دور المنظمات فى حماية حقوق الإنسان
29- پښتو څنگه وروزو ؟
30- عديم شغنانى
31- ابن بطوطة فى افغانستان
32- الفقهاء اللمغانيون فى بغداد
33-علامه سلجوقى نويسندهء مقتدر و عاليمقام
34- المياه الافتراضية
35- العوامل المؤثرة فى عملية صنع القرارات
36- عاهلان و شعبان
37- گازرگاه مدفن پير هرات

(c) ketabton.com: The Digital Library

38- د شرق نابغه
39- حکایات و روایات
40- در مورد رساله‌ء نیچریه
41- سیرة النبی صلی الله علیه وسلم
42- تجلی الله فی الآفاق والأنفس
43- د اپین واټ
44- محمود طرزی رائد الصحافة الأفغانية
45- دوازده جستار
46- د افغانستان د خلکو دجهاد ادبیات
47- کتابشناسی محمود طرزی
48- یادی از شهید مولانا عبید الله صافی
49- نقش محمود طرزی
50- آیین اختلاف در اسلام
51- دیباچه ها
52- خاورمیانه بعد از بهار عربی
53- متن اصلی رساله‌ء« نیچریه»
54- مولانا منصور انصاری
55- افکار شاعر
56 - احوال و آثار استاد عبد الحی حبیبی
57- یادداشت ها در تاریخ صنایع افغانستان
58- دوی تلپاتی خیری
59 – شاعر أفغانستان المعاصر ؛ الأستاذ خلیل الله خلیلی
60 – حقوق اساسی ، اداری و بین المللی در اسلام
61- از بلخ تا قونیه
62- افغانستان په نولسمې پېړۍ کې
63- افغان، افغانستان او اقبال
64- کلتور پوهنه
65- ترجمه‌ء معانی و تفسیرسوره‌ء کهف
66- السلاطین الغزنویون
67- معاهدة المودة و الصداقة
68- نیچریه د سید جمال الدین افغانی لومړنۍ چاپ شوی رساله
69- تجدید الفکر الدینی بین جمال الدین و إقبال
70- سده‌ء سید در روزنه‌ء سراج الأخبار
71- جاده‌ء افیون
72- پنج خطابه
73- آواز
74- حقوق زن در اسلام و غرب
75- رد المسح علی الجوربین .
76- مقالات الندوة العلمية (مصرية فی بلاد الأفغان)
77- عبقریان او نوری قصی

(c) ketabton.com: The Digital Library

78- كابليان و كابلستان
79- منتخب شعرونه
80- خاطرات ظفر حسن ایبک
81- فرمانروایان افغانستان
82- وقایع مهم افغانستان
83- شفیق له امامت نه تر صدارته
84- شفیق از ولادت تا شهادت
85- محمد موسی شفیق کتابات ، حوارات و خطابات
86- کویت؛ کشور کوچک با امکانات بزرگ
87- په پښتو ادب کې نوی شعر
88- محمد صلی الله علیه وسلم لوی پیغمبر
89- بگرام
90- بیدارگر عصر
91- نیچریه
92- دپروفیسور خدمتګار د چاپي آثارو لنډه پیژندنه
93- تأثير فكر الأفغانى فى فلسفة إقبال
94- موسم هجرت سوی شمال
95- از قاهره به کابل
96- سرحد او افغانستان
97- گزیده هایی از سروده های جمشید شعله
98- روسي ادبي ستوري
99- رشوت
100- الإنجازات الثقافية
101- دیباچه های دیگر
102- د کرکې او کینې دیانت
103- نفی خشونت در فرهنگ اسلامی
104- مولانا منصور انصاری
105- دراسة موجزة عن العالم الدكتو رمحمد عمارة
106- حقوق بشر در شریعت اسلامی
107- اکبر نامه
108- الطرق الصوفية فى أفغانستان
109- التحول الديموقراطى و المشاركة السياسية للمرأة
110- نه به تعصب
111- تعصب د تمدنونو ورانوکی
112- السياسة الخارجية الأفغانية تجاه العالم العربى
113- د عربې نړۍ په وړاندې د افغانستان بهرنی سیاست
114- سیاست خارجی افغانستان در قبال جهان عرب

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

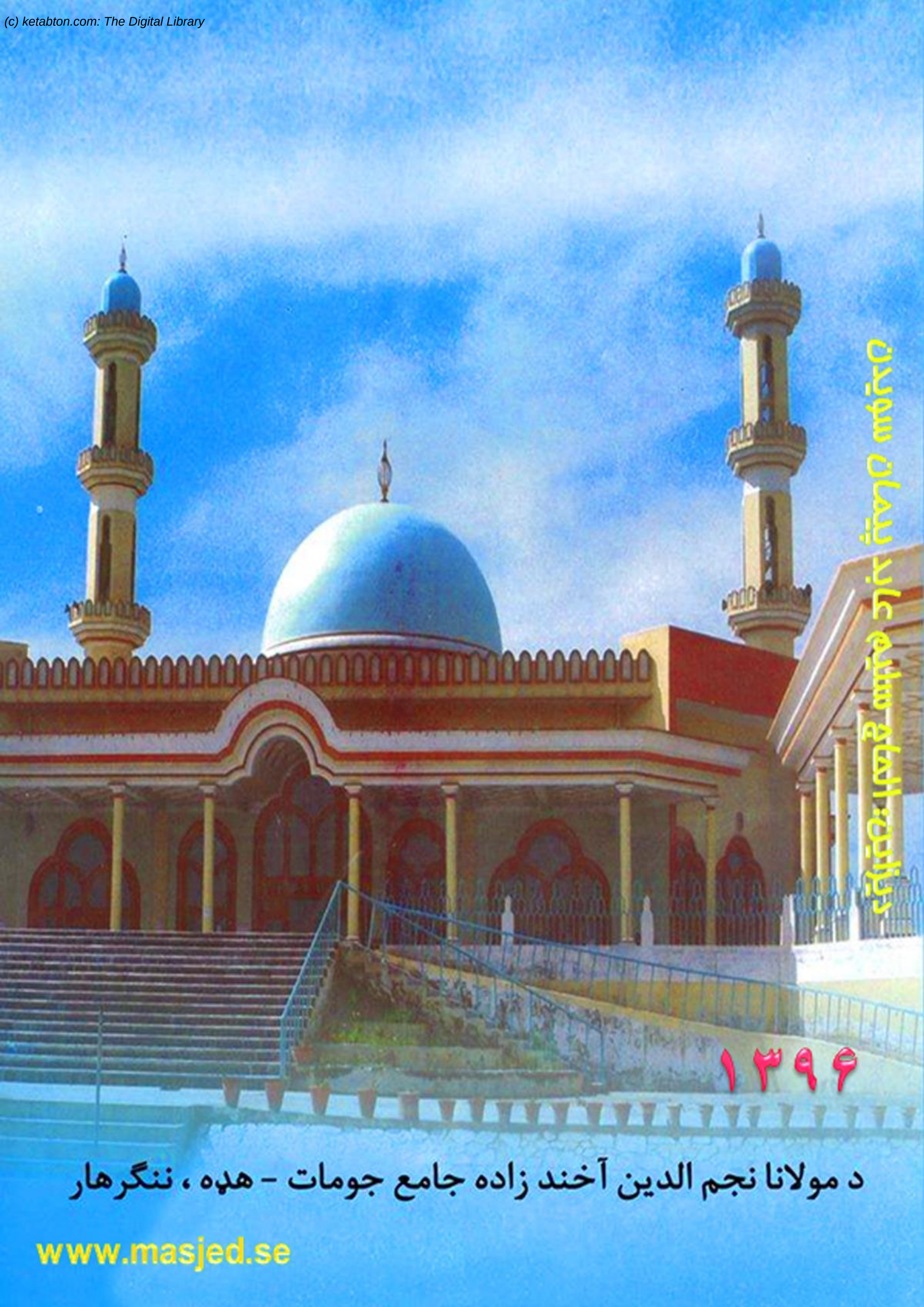

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library